

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

*Janova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si*

Visokošolski program Geodezija,
Smer za prostorsko informatiko

Kandidatka:

Nevenka Logar

50 let geodetske službe v Trebnjem

Diplomska naloga št.: 254

Mentor:

izr. prof. dr. Anton Prosen

Somentor:

doc. dr. Anka Lisec

Ljubljana, 13. 3. 2008

Na Zemlji je prostor za vse.

Friedrich von Schiller

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana NEVENKA LOGAR izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom:
»50 LET GEODETSKE SLUŽBE V TREBNJEM«.

Izjavljam, da prenašam vse materialne pravice v zvezi z diplomsko nalogo na UL, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo.

Ljubljana, 26.2.2008

(podpis)

BIBLIOGRAFSKO – DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK: 528(497.4Trebnje)(091)(043.2)

Avtor: Nevenka Logar

Mentor: izr. prof. dr. Anton Prosen

Somentor: asist. dr. Anka Lisec

Naslov: 50 let geodetske službe v Trebnjem

Obseg in oprema: 83 str., 5 pregl., 64 sl.

Ključne besede: zemljiški kataster, geodetska služba, geodetska uprava, kronologija, organizacija dela

Izveček

Diplomsko delo povzema naloge in organizacijo geodetske službe v Sloveniji po drugi svetovni vojni. Podrobneje je predstavljena geodetska uprava v Trebnjem. Pisarna geodetske uprave v Trebnjem je opravila v obravnavanem obdobju veliko specifičnega dela, ki ga po drugih geodetskih upravah po Sloveniji niso izvajali. V diplomski nalogi je na podlagi intervjuja z ga. Anico Bečaj in arhiva na Izpostavi območne geodetske uprave Trebnje izdelana kronologija geodetske uprave v Trebnjem, vse od leta 1956 do danes. Opisana je zaposlitvena struktura v geodetski pisarni v Trebnjem v 50-ih letih njenega delovanja. Poseben poudarek je na predstavitvi organizacije in dejavnosti, ki jih je pisarna v Trebnjem izvajala v preteklih 50-ih letih.

BIBLIOGRAPHIC – DOCUMENTALISTIC INFORMATION

UDC: 528(497.4Trebnje)(091)(043.2)

Author: Nevenka Logar

Supervisor: assoc. prof. dr. Anton Prosen

Cobsupervisor: assist. dr. Anka Lisec

Title: 50 years of geodetic service in Trebnje

Notes: 83 p., 5 tab., 64 fig.

Key words: land cadastre, surveying service, surveying and mapping authority, chronology, organization

Abstract

This thesis summarizes the tasks and organization of geodetic service in Slovenia after the Second World War, where the office of the Surveying and Mapping Authority is presented more detailed. The office in Trebnje had some specific tasks in this period when comparing to the other surveying offices in Slovenia. The paper chronology of surveying administration in Trebnje from 1956 until today is based on the interview with Mrs. Anica Bečaj and on the archives of Surveying and Mapping office in Trebnje. In the thesis, the structure of employment in Surveying and Mapping office in Trebnje is described for fifty years of its activity. Special emphasis is placed on the organization and activities that were carried out in the Surveying and Mapping office in Trebnje in the last 50 years.

ZAHVALA

Za pomoč pri nastajanju diplomske naloge se iskreno zahvaljujem mentorju izr. prof. dr. Antonu Proseni in somentorici asist. dr. Anki Lisec, ki sta si ob svojem prepolnem urniku vedno vzela čas za strokovno svetovanje, potrpežljivost in spodbudo.

Iskrena hvala tudi Območni Geodetski upravi Novo mesto, Geodetski pisarni Trebnje, še posebej ga. Anici Bečaj in g. Janezu Slaku za trud in pomoč, ki sta mi jo nudila v času pripravljavanja diplomske naloge.

Posebna zahvala tudi staršema, ki sta mi v vseh teh letih študija stala ob strani, me finančno in moralno podpirala ter me z zgledi in besedami usmerjala po pravi poti. Hvala tudi vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so mi na kakršenkoli način stali ob strani na poti do diplomske naloge.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
2	NAMEN NALOGE	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
3	ZEMLJIŠKI KATASTER NA SLOVENSКИH TLEHNAPAKA!	ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
3.1	Nastanek franciscejskega in reambuliranega zemljiškega katastra	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.2	Obdobje med I. in II. svetovno vojno.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.3	Geodetska služba v Sloveniji po II. svetovni vojni.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.3.1	Obdobje 1945–1974.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.3.2	Obdobje 1974–1991.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.3.3	Obdobje 1991–2000.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
3.3.4	Obdobje po letu 2000.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4	GEODETSKA SLUŽBA V OBČINI TREBNJENAPAKA!	ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
4.1	Osnovni podatki o občini Trebnje.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.1.1	Zgodovinski podatki	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.1.2	Občina Trebnje po priključitvi občine Mirna in Mokronog (leta 1959)	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.1.3	Osnovni podatki o občini Trebnje pred odcepitvijo občin Šentrupert in	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.1.4	Mokronog – Trebelno.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.1.4	15. poldnevnik skozi občino Trebnje	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.2	Organiziranost geodetske službe v Trebnjem	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.3	Zaposleni v Geodetski pisarni Trebnje.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.4	Prostori geodetske pisarne Trebnje	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.5	Oprema geodetske pisarne v Trebnjem.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.5.1	Geodetski merski instrumenti	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.5.2	Računalniki in računalniški programi.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.5.3	Specialna geodetska risarska in kartografska oprema ..	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.5.4	Pisarniška in druga oprema.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.5.5	Prevozna sredstva	Napaka! Zaznamek ni definiran.
4.6	Zasebni geodetski sektor in geodetske storitve v Trebnjem	Napaka! Zaznamek ni definiran.
5	NALOGE GEODETSKE SLUŽBE V GEODETSKI PISARNI TREBNJENAPAKA!	ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
5.1	Zemljiški kataster	Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.1	Preračuni goldinarjev in krajcarjev v dinarje (1956–1959), prepis	Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.2	katastrskega operata (1956–1962).....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.2	Revizija zemljiškega katastra – kulturne in objektne spremembe (1956 in	Napaka! Zaznamek ni definiran.
	1959).....	Napaka! Zaznamek ni definiran.

- 5.1.3 Nacionalizacija in arondacija (1956–1962).....Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.4 Ekspropriacije (1959–2000)Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.5 Začetek urbanističnega planiranja (1960).....Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.6 Prehod na avtomatsko obdelavo opisnih podatkov zemljiškega katastra
(1962–1963).....Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.7 Prvi pregledni katastrski načrti v merilu 1 : 5000 za potrebe določanja
kmetijskih con (1963)Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.8 Prve nove izmere (1963–1968).....Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.9 Reprodukcijski katastrski načrti (prerisi 1975–1990).Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.10 Komasacije (1980–1989)Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.11 Enotne matične številke lastnikov zemljišč in prehod na obdelavo opisnega
dela zemljiškega katastra z osebni računalniki (1986–1990)Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.12 Prevedba vrste rabe (1991–1992)Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.13 Preštevilčba stavbnih parcel (1991–1992 in 1997–1998)Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.14 Digitalizacija zemljiško katastrskih načrtov 1992–1994 Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.15 Odprava »prekocestnih« parcel – odprava vezajev (1994–1997)Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.1.16 Projekt digitalni katastrski načrti (od 1992)Napaka! Zaznamek ni definiran.
- 5.2 Kataster stavbNapaka! Zaznamek ni definiran.
5.2.1 Izvedba testne nastavitve katastrskih zgradb (1994).....Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.2.2 Popis nepremičnin (2006–2007)Napaka! Zaznamek ni definiran.
- 5.3 Register prostorskih enotNapaka! Zaznamek ni definiran.
5.3.1 Register prostorskih enot v občini Trebnje.....Napaka! Zaznamek ni definiran.
- 5.4 Osnovni geodetski sistemNapaka! Zaznamek ni definiran.
- 5.5 Baze topografskih podatkov in karte.....Napaka! Zaznamek ni definiran.
5.5.1 Topografski načrti in detajlni prostorski podatkiNapaka! Zaznamek ni definiran.
5.5.2 KartografijaNapaka! Zaznamek ni definiran.
- 6 GEODETSKI POSTOPKI DANESNAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
- 6.1 Postopki v zemljiškem katastru.....Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.1 Ureditve meje in evidentiranje urejene meje v zemljiškem katastruNapaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.2 Nova izmera in evidentiranje nove izmere v zemljiškem katastruNapaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.3 Ugotovitev urejenosti meja v zemljiškem katastru.....Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.4 Izravnava meje in evidentiranje izravnave meje v zemljiškem katastruNapaka! Zaznamek ni defini
6.1.5 Parcelacija in evidentiranje parcelacije v zemljiškem katastruNapaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.6 Označitev meje v zemljiškem katastruNapaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.7 Določitev zemljišča pod stavbo in evidentiranje zemljišča pod stavbo v
zemljiškem katastruNapaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.8 Sprememba vrste rabe, kulture in razreda ter vpis spremembe podatkov o
vrsti rabe, kulture in razreda v zemljiškem katastru.....Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.9 Sprememba bonitete zemljišča v zemljiškem katastru ..Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.1.10 Sprememba dejanske rabe v zemljiškem katastruNapaka! Zaznamek ni definiran.
- 6.2 Postopki v zemljiškem katastru in katastru stavb.....Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.2.1 Uskladitev podatkov v zemljiškem katastru in katastru stavbNapaka! Zaznamek ni definiran.
6.2.2 Evidentiranje sprememb zaradi sodnih postopkov v zemljiškem katastru in
katastru stavb.....Napaka! Zaznamek ni definiran.

6.3	Postopki v katastru stavb.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.3.1	Vpis stavbe v kataster stavb.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.3.2	Spremembe podatkov v katastru stavb	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.4	Postopki v registru prostorskih enot.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.4.1	Spremembe podatkov v Evidenci hišnih števil.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.5	Izdajanje potrdil in podatkov	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.5.1	Izdajanje potrdil	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.5.2	Izdajanje podatkov	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.6	Pristojnosti zemljiškega katastra in katastra stavb ter zemljiške knjige.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
7	ZAKLJUČEK	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
VIRI.....		Napaka! Zaznamek ni definiran.

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Pregled osnovnih podatkov občine Trebnje.....	21
Preglednica 2: Statistični podatki občine Trebnje	21
Preglednica 3: Sistematizacija delovnih mest za Katastrski urad Trebnje	24
Preglednica 4: Spisek zaposlenih v Geodetski upravi Trebnje skozi celotno obdobje.....	27
Preglednica 5: Primerjava izobrazbene in starostne strukture zaposlenih na geodetskih uradih v Sloveniji in Trebnjem	28

KAZALO SLIK

Slika 1: Povezava osnovnih entitet	2
Slika 2: Meritve na merilni mizi	2
Slika 3: Originalni zapis 3. paragrafa Deželnega zakonika	4
Slika 4: Sestavljeni mozaiki posode iz rimskega časa	17
Slika 5: Ortofoto Trebnjega iz leta 1970.....	19
Slika 6: Ortofoto Trebnjega iz leta 2006.....	19
Slika 7: Slika obeležja poldnevnika na Vrhrebnjem ter sončna ura	22
Slika 8: Prikaz obeležja iz predmestja Trebnjega, na katerem se prikazuje čas z radijsko vodeno uro	22
Slika 9: Odlok o določitvi sedeža in krajevno območje katastrskih uradov	23
Slika 10: Od leve proti desni: Pavel Miklič, Matija Sila, Ana Požes, Joža Mavsar, Magda Rogelj pred občinsko stavbo leta 1958	26
Slika 11: Danes zaposleni od leve proti desni: Karolina Koračin, Nataša Čeč, Bernardka Ziherl, Mateja Hočevnar, Mateja Janežič	26
Slika 12: Sprva je kataster deloval v prostorih občinske stavbe v 2. nadstropju	29
Slika 13: Prostor so bili prvotno namenjeni za potrebe policije in zaporov	29
Slika 14: Sedež geodetske pisarne se danes nahaja v mansardnih prostorih	29
Slika 15: Busolni teodolit.....	29
Slika 16: Teodolit MOM Budapest	29
Slika 17: Teodolit WILD TO-63582.....	29
Slika 18: Teodolit Karl Zeiss Theo-020.....	29
Slika 19: Avtoredukcijski tahimeter DAHLTA 010A	30
Slika 20: Sekundni teodolit WILD T2	30
Slika 21: Elektronski tahimeter Sokkisha	30
Slika 22: Nivelir Karl Zeiss Ni 060	30
Slika 23: Računalnik HP 25 (program za izračun polarnih koordinat je bilo potrebno po korakih vtipkati v računalnik) in elaborat iz leta 1980	31
Slika 24: Slika kartiranja detajla v KO Mali Videm s pomočjo polarnega transporterja	32
Slika 25: Vektorski tahigraf na risalni deski za kartiranje na terenu	33

Slika 26: Ortogonalni koordinatograf oziroma čemus.....	33
Slika 27: Nitni planimeter in tabela izračuna površin v elaboratu KO Ponikve.....	33
Slika 28: Način izračuna površine s pomočjo polarnega planimetra, v spodnjem desnem delu slike je transversalno merilo	33
Slika 29: Merilo, ki je omogočalo direktno odčitavanje skrčka detajlnega lista – originala	34
Slika 30: S pomočjo rasnolke je risarju uspelo izvleči enakomerne in ne »tresajoče« izohipse	34
Slika 31: Na sliki od leve proti desni: Tone Lavriha, Janez Slak, Tončka Bingo, Ana Bečaj, Stane Gabrijel, Marjan Bregar	35
Slike 32: Delovno mesto s sodobno računalniško	36
Slike 33: Sprejemna pisarna na IOGU v Trebnjem	36
Slika 34: Prihod geometra na teren v petdesetih.....	36
Slika 35: Slika prikazuje prevozno sredstvo in instrumentarij v petdesetih	36
Slika 36: Poslovni prostori podjetja Geohit, d.o.o.	38
Slika 37: Logotip podjetja Allgeoa, d.o.o., pred vhodom v poslovne prostore podjetja	38
Slika 38: Trebanjski grad nekoč	39
Slika 39: Trebanjski grad danes, kjer je med drugo svetovno vojno občasno deloval zemljiški kataster	39
Slika 40: Situacijski naris v merilu 1 : 2880 ter legenda	40
Slika 41: Merski pribor in pribor za kartiranje ter skica v manualih iz petdesetih let prejšnjega stoletja	41
Slika 42: Poljske skice	42
Slika 43: Primer delitve večjega posestva med agrarne upravičence	43
Slika 44: Kartiranje	44
Slika 45: Skica izmere	44
Slika 46: Računanje površin	44
Slika 47: Delilni načrt	44
Slika 48: Odločba iz UL FLRJ, kjer je občinski ljudski odbor določil gradbena zemljišča v Trebnjem	45
Slika 49: Merski pribor in pribor za kartiranje ter skica v manualih iz šestdesetih let prejšnjega stoletja	46

Slika 50: Merski pribor in pribor za kartiranje iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja	47
Slika 51: Načrt KO Veliki Gaber pred reprodukcijo	48
Slika 52: Načrt po reprodukciji.....	49
Slika 53: Grafični prikaz zemljišč pred komasacijo	49
Slika 54: Katastrski načrt po komasaciji leta 1986	50
Slika 55: Merski pribor in pribor za kartiranje iz devetdesetih let prejšnjega stoletja	50
Slika 56: Ročna digitalizacija katastrskih načrtov, kot je potekala leta 1992 na Geodetski upravi Trebnje	52
Slika 57: Seznam naselij pred združitvijo v KO Lukovek.....	58
Slika 58: Ogled trebanjskih geodetov in njihovega naraščaja sanirane točke I. reda leta 1997....	59
.....	59
Slika 59: Grafični prikaz zavarovanja smeri iz točke I. reda – Zglavnica.....	60
Slika 60: Prikaz razmestitve GPS postaj po Sloveniji	61
Slika 61: Ena od 15-ih parmanentnih postaj v Sloveniji se nahaja v Trebnjem	61
Slika 62: Naslovnice kart večjih naselij v Občini Trebnje	65
Slika 63: Izsek iz vsebine turistične karte Občine Trebnje v merilu 1 : 40000, izdane v letu 2007.....	66
Slika 64: Izsek aerosnemanja naselja Trebnje v merilu 1 : 5000.....	66

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

DTK	Digitalna topografska karta
EMŠO	Enotna matična številka občana
FLRJ	Federativna Ljudska Republika Jugoslavija
FIG	Mednarodna zveza geodetov
GP	Geodetska pisarna
GU	Geodetska uprava
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenija
GZ	Geodetski zavod
IGF	Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo
IOGU	Izpostava območne geodetske uprave
KO	Katastrska občina
KS	Krajevna skupnost
K SHS	Kraljevina Slovencev, Hrvatov in Srbov
LIS	Zemljiški informacijski sistem
LRS	Ljudska Republika Slovenija
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MVOUP	Ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora
NA	Naselje
ODZ	Obči državni zakonik
OGU	Območna geodetska uprava
OLO	Okrajni ljudski odbor
PKN	Pregledni katastrski načrt (različnih meril)
PO	Popisni okoliš
RPE	Register prostorskih enot
SFRJ	Socialistična federativna Republika Jugoslavija
SO	Statistični okoliš
SPL	Splošno ljudsko premoženje
SRS	Socialistična Republika Slovenija
TK	Topografska karta
TTN	Temeljni topografski načrt (različnih meril)

UL	Uradni list
UO	Upravna občina
U.v. D.	Uradni vestnik Dolenjske
U.v. okr. NM	Uradni vestnik okraja Novo mesto
ZDP	Zavod za družbeno planiranje
ZEN	Zakon o evidentiranju nepremičnin
ZENDMPE	Zakon o evidentiranju nepremičnin, državnih mej in prostorskih enot
ZgeoD	Zakon o geodetski dejavnosti
ZoGS	Zakon o geodetski službi
ZPPLPS	Zakon o posebnih pogojih za vpis lastninske pravice na posameznih delih stavbe v zemljiško knjigo
ZZemK	Zakon o zemljiškem katastru

1 UVOD

Pomena zemljišč se je človek zavedal že zelo zgodaj. Zemlja je podlaga za vse človeške aktivnosti. Iz nje dobivamo hrano za preživetje, zavetišča, kjer prebivamo, in je obsežen prostor za delo in rekreacijo. Je več kot to, kajti brez nje verjetno sploh ne bi obstajali. Od Zemlje je odvisen naš obstoj in nadaljnji razvoj. Viri, s katerimi razpolagamo, so omejeni in niso večni. Zemlja obstaja že mnogo milijonov let, zato nam ni dovoljeno, da jo v nekaj desetletjih uničimo (Ferlan, 2005).

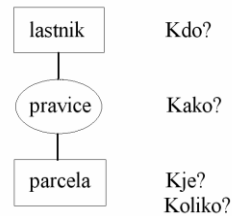
Raba in pomen zemljišč sta se od njene prvotnosti do sedaj zaradi stalnega razvoja zelo spremenila. Zaradi izjemnega pomena, ki so ga imela zemljišča že od nekdanj za človeško družbo, so se že v zelo zgodnji zgodovini razvile pravice in tudi omejitve pri rabi zemljišč. Najpomembnejša pravica na zemljiščih je lastnina oziroma lastninska pravica nad zemljišči. Zaradi izrednega pomena zemljišč za človeško družbo se je že zelo zgodaj pojavila potreba po evidentiranju zemljišč in pravic do njihove rabe. Nastanek in razvoj zemljiškega katastra je povezan z zgodovinsko potrebo po ureditvi zemljišč.

Sprva so zemljišča delili med plemeni, družinami, šele nato med posamezniki. Ko so se ljudje preživljali z lovom in ribolovom, zemljiške meje v naravi niso bile potrebne, ko pa so ljudje začeli z obdelovanjem zemljišč, ko se je število prebivalcev povečalo in z dvigom izobrazbe, so se zahteve po natančno določenih mejah povečale.

Geodezijo, katere osnovno področje se nanaša na zajemanje in evidentiranje podatkov o zemljiščih in določevanje oblike zemlje, tako štejemo med eno najstarejših tehničnih ved. Med najstarejše arheološke najdbe o meritvah poleg zemljevidov dežel spadajo tudi načrti mest ter prve karte zemljiškega katastra (Ferlan, 2005).

Glede na nastanek katastra lahko ločimo "katastrske" in "nekatastrske" države, ki imajo vidne razlike v zgodovini in razvoju evidentiranja (registriranja) zemljišč in tako tudi v terminologiji. Poizkus dobiti ustrezne definicije na področju zemljiškega katastra je bil narejen v okvirju sedme komisije leta 1990 na kongresu Mednarodne zveze geodetov FIG

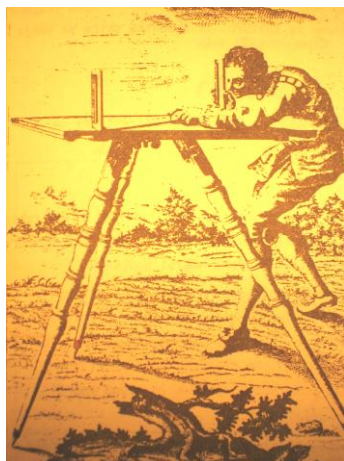
(Federation Internationale des Geometres). Definicije so se večkrat spreminjale, a bistvo je ostalo isto; lažje bodo razumljive v povezavi s sliko 1 (Ferlan, 2005).

Slika 1: **Povezava osnovnih entitet** (Henssen, 1990, cit. po Ferlan, 2005)

Zemljiški kataster bi lahko definirali kot načrtno urejen javni popis o lastništvu nad zemljišči na določenem območju, ki temelji na izmeri lastniških mej. Le ta podaja odgovor na vprašanja kje in koliko. Z registracijo zemljišč se uradno evidentirajo pravice na zemljiščih preko vpisa (registracije) listin ali vpisa pravnega naslova na zemljišču. Slednja podaja odgovor na vprašanja kdo in kako. Zemljiški kataster predstavlja v Sloveniji skupaj z zemljiško knjigo temeljno evidenco o zemljiščih. Pri tem prvi daje podatke o fizičnih lastnostih zemljišč - lega v prostoru, oblika, velikost, vrsta rabe, zemljiška knjiga pa omogoča vpogled v nekatere stvarne pravice na zemljiščih (Mlakar, 1990; Ferlan, 2005).

Prva sistematična katastrska izmera na naših tleh sega v obdobje Avstro-Ogrske monarhije, ko so se meritve izvajale z enostavnimi merilnimi instrumenti (slika 2).

Slika 2: **Meritve na merilni mizi** (Mlakar, 1990)

Čeprav se podatki zemljiškega katastra v današnji obliki uporabljajo v različne namene, je nastal iz potrebe po čim bolj pravični odmeri davkov od kmetijskih zemljišč. Posebno vlogo so v razvoju zemljiškega katastra odigrali katastrski načrti. Ne glede na to, da ti načrti niso izkazovali višinske predstave terena, so dolga leta služili za prostorsko načrtovanje, predvsem pri gradnji naselij in urejanju kmetijskih zemljišč.

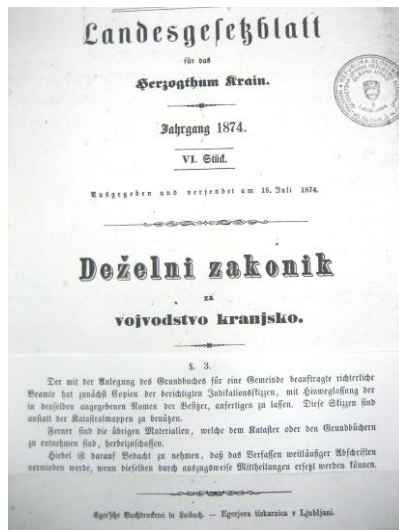
Neposredno z zemljiškim katastrom je povezana zemljiška knjiga. Vsa pravna dejstva v zvezi z nepremičnino, kot je lastnina, njena pridobitev ali odtujitev, pravice posameznih nepremičnin ali bremena na nepremičninah, so urejena v evidenci, ki se v Sloveniji vodi kot posebno organizirana služba pri sodiščih. Urejenost oziroma organizacija zemljiške knjige v Sloveniji se od nastanka pa do danes v bistvu ni veliko spremenila. Rimljani zemljiške knjige še niso poznali, so pa poznali sezname zemljišč (bibliotekum). Nemške države srednjega veka so vodile posebne mestne, cerkvene in deželne knjige, kamor so vpisovale listine o prenosu zemljišč.

Zemljiška knjiga izvira iz starega češkega deželnega prava v 13. stoletju. Stvarne pravice, še posebej lastnina, so se lahko pridobile le z vpisom v zemljiške deske. Deželne deske so kasneje s posebnimi patenti vpeljali po deželah stare Avstrije. Avstrijski Obči državni zakonik (ODZ) v letu 1811 se še sklicuje na patente, saj sam ni uredil zemljiškoknjižnega prava.

Unifikacija zemljiškoknjižnega prava se je v naših deželah zares začela po odpravi podložništva leta 1848, z izdajo občega zemljiškoknjižnega zakona, leta 1871 pa se je zemljiškoknjižno pravo tudi poenotilo v vseh deželah stare Avstrije. Deželni zakonik za Vojvodstvo Kranjsko iz leta 1874 v svojem 3. paragrafu (slika 3) pravi:

»Sodniški uradnik, kateremu se je naročilo, za kako občino zemljiško knjigo napravi, naj da narediti posnetke naznanilnih načrtkov, izpustivši imena posestnikov v istih navajenih. Te načrtke je rabiti namesto katastrskih map. Potem je pripraviti vse drugo gradivo, katero se mora snemati iz katastra ali iz zemljiških knjig. Pri tem se je ogibati obširnega prepisovanja, če je mogoče isto nadomestiti po okrajšanih naznanilih.« (Deželni zakonik, 1874).

Predvojna Jugoslavija je prevzela zemljiškoknjižne predpise po bivšem avstrijskem sistemu. Leta 1930 je bil izdan Zakon o zemljiških knjigah, katerega pravna pravila so v nekoliko spremenjeni obliki veljala vse do leta 1995.

Slika 3: *Originalni zapis 3. paragrafa Deželnega zakonika (Deželni zakonik, 1874)*

Od prve sistematične izmere in vzpostavitve zemljiškega katastra na območju današnje Slovenije v začetku 19. stoletja pa do danes so bile službe, odgovorne za vzdrževanje zemljiškega katastra, različno organizirane in so sledile trenutnim zakonskim določilom. V nalogi smo poskušali prikazati organiziranost geodetske službe na območju današnje Slovenije po 2. svetovni vojni, s poudarkom na prikazu organizacije in dejavnosti geodetske službe v pisarni Geodetske uprave Trebnje.

2 NAMEN NALOGE

Geodetska služba ni pristojna le za vzdrževanje zemljiškega katastra, ampak s svojimi pristojnostmi pokriva širše področje zajemanja in upravljanja prostorskih podatkov in podatkov o nepremičninah. Vzporedno s predstavitvijo geodetske službe v Sloveniji je podana organizacija dela na geodetski izpostavi v Trebnjem, katere začetki segajo v leto 1956. S prenosom geodetske službe iz Katastrskega urada Novo mesto - Okraja Novo mesto na Katastrski urad Trebnje se je želelo približati tovrstne storitve prebivalcem takratnih občin Trebnje, Mirna in Mokronog. Pristojnosti nad delom Katastrskega urada v Trebnjem so ostale pri Okraju Novo mesto vse do leta 1961, ko Katastrski urad Trebnje postane organ Občinskega ljudskega odbora Trebnje.

Namen diplomske naloge je prikazati pregled organizacijske strukture zemljiškega katastra v zadnjih 50. letih v Sloveniji, s poudarkom predstavitve geodetske službe v občini Trebnje. Diplomska naloga obsega zgodovinsko ozadje organizacije katastrske oziroma geodetske službe, ki je podana glede na pravne podlage in pregled po obdobju v skladu s citirano zakonodajo.

Na podlagi intervjuja z ga. Bečaj Anico, ki je leta 1957 začela z delom na Katastrskem uradu v Trebnjem, in gradiv arhiva na Geodetski izpostavi Trebnje, je prikazano delovanje Katastrskega urada v Trebnjem oziroma sedanje Geodetske pisarne Trebnje v preteklih 50-ih letih.

Vzporedno z nastajanjem diplomske naloge smo izdelali bilten, ki bo obeležil 50-letnico delovanja geodetske službe v Trebnjem. V ta namen bo postavljena razstava z vsemi ohranjenimi instrumenti in pripomočki, ki jih je Geodetska uprava v Trebnjem v 50-ih letih uporabljala in ohranila.

3 ZEMLJIŠKI KATASTER NA SLOVENSКИH TLEH

Geodezijo lahko poleg gradbeništva štejemo med najstarejše tehnične vede. Na osnovi meritev so bili že v starem veku izdelani načrti, ki upodabljajo posamezne zemljiške kose. Evidence so bile izdelane na osnovi podatkov ocenitve velikosti, lege zemljišč in kakovosti tal ali pa na osnovi bolj ali manj natančnih meritev.

Najstarejši sledovi meritev zemljišč ter obračuna površin segajo v nekdanjo Mezopotamijo, kjer so Babilonci sloveli kot dobri matematiki. Najvišjo stopnjo razvoja je zemljemerstvo v starem veku verjetno doseglo v Egiptu. Zaradi vsakoletnih poplav reke Nil so po odtoku vode vedno znova morali izmeriti, zamejničiti zemljišča in ugotavljati rodovitnost tal. Vsa ta dela je opravljal poseben sloj uradnikov, poznanih kot zemljemerci. Slednji so izvajali tudi potrebne meritve pri gradnjah piramid. Izkopanine in stenske upodobitve prikazujejo način merjenja zemljišč. Merski pribor je bil čisto preprost: merska palica, merska vrv, grezilo, kotomer in libela (Ferlan, 2005).

Grški znanstveniki so veliko pripomogli k spoznavanju oblike in velikosti Zemlje ter prispevali k razvoju kartografije, kar so koristno prevzeli Rimljani. Rimljani so tudi naše ozemlje deloma vključili v svoj zemljiško-posesetni sistem, ki je bil obdavčen. Zemljemerci so posredovali pri zemljiških sporih in o njih razsojali, kar govori o tem, da so kataster že takrat uporabljali v dva namena: za odmero davkov in za urejanje premoženjsko pravnih zadev (Ferlan, 2005).

Ob propadu rimskega cesarstva, ki je obsegalo tudi današnje slovensko ozemlje, so na naša tla prišli Slovenci (8. stol. n. št.), ki so s seboj prinesli rodovno-plemensko družbeno ureditev. Rodovna-plemenska družbena ureditev ni poznala zasebne lastnine. Po kratki politični neodvisnosti so prišle slovenske dežele pod nadoblast Frankov. S prehodom skupne lastnine zemlje v zasebno last se je postopno porajala razredna družba ter fevdalni družbeni red. V naših krajih se je podložništvo, sicer v različnih oblikah, ohranilo do leta 1848, kmetje so svojim fevdalnim gospodom oddajali del pridelkov, opravljati tlako in plačevati razne druge davščine. Osnovo odmeri dajatev so predstavljali urbarji. Prvi urbarji na Slovenskem ozemlju

so nastali v 12. stoletju, najprej v cerkvi, nato v plemiški fevdalni posesti, vendar pa urbarjev ne smemo mešati z zemljiškim katastrom (Ferlan, 2005).

3.1 Nastanek franciscejskega in reambuliranega zemljiškega katastra

Začetek zemljiškega katastra na Slovenskem je vezan na obdobje Marije Terezije. Kot avstrijska cesarica (1740–1780) je postavila začetne temelje zemljiškega katastra v vseh nekdanjih avstrijskih dednih deželah, kamor je spadalo tudi območje sedanje Slovenije. Popis vseh zemljišč v cesarstvu, ki ga je odredila Marija Terezija s patentom (zakonom) leta 1747, je imel namen omejiti močan vpliv velikih fevdalcev. Popis je zajel plemiško (dominikalno) in kmečko (rustikalno) posest. Vsi podatki popisa so bili zajeti v tako imenovanih Terezijanskih davčnih knjigah, ki so služili za obdavčitev v celem cesarstvu. Ker pa je bil popis zemljišč pomanjkljiv in posledično temu obdavčenje neobjektivno, je naslednik Marije Terezije, Jožef II., leta 1785 z zakonom (Patent za obdavčitev zemljišč) odredil izmero vse rodovitne zemlje v avstrijskih deželah. Izmero so izvajali občinski možje, ki so jih izučili vojaški geodeti. Merska enota za dolžino je bil dunajski seženj, ki se je delil na 6 čevljev, čevlj na 12 palcev, palec pa na 12 črt. Dunajski seženj znaša 1,896484 metra. Iz seženjskega merskega sistema tudi izvira merilo 1 : 2880 s svojim nenavadnim razmerjem. Osnovno merilo pri izvedbi katastrske izmere, tudi kasneje franciscejskega katastra, je bilo določeno tako, da pomeni 1 palec na načrtu 40 sežnjev v naravi. Ker ima v seženjskem merskem sistemu seženj 6 čevljev, čevlj 12 palcev, velja, da je 1 palec na načrtu $40 \times 6 \times 12 = 2880$ palcev v naravi. Merilo so na kratko označevali v obliki $1' = 40''$. Površina kvadrata 40 sežnjev znaša torej 1600 sežnjev ali 1 oral. Metrski sistem je bil v Avstriji uveljavljen šele leta 1873 (Mlakar, 1990).

Kataster in katastrska izmera sta bili osnova za uvedbo zemljiškega davka. Zaradi smrti Jožefa II., v letu 1789, njegova ideja ni bila realizirana. Politiko, čim bolj pravično odmeriti davek od dohodka kmetijske proizvodnje, je nadaljeval cesar Franc I., ki je ponovno predpisal davčno reformo, ki je slonela na podatkih izmere zemljišč. Po dolgih zavlačevanjih, zaradi Napoleonovih vojn, je cesar Franc II. leta 1817 izdal patent za novo ureditev zemljiškega davka, ki je zahtevala zemljiško izmero. Podatki izmere so se kartirali in izdelani so bili zemljiški načrti. Izmero so opravljali vojaški in civilni geometri, z za tiste čase modernimi

merskimi pripomočki – mersko mizo z diopтром. Meritve na območju Slovenije so bile opravljene v letih od 1818 do 1827, po tako imenovani grafični metodi izmere. Zemljiški kataster, vzpostavljen v omenjenem obdobju, poznamo tudi pod imenom franciscejski kataster in predstavlja pravzaprav osnovo današnjemu zemljiškemu katastru. Na tem mestu velja omeniti, da je bila izmera v celotnem cesarstvu dokončana šele v letu 1861. Kataster zemljišč naj bi postal tehnična podpora davčnemu sistemu, toda davčna osnova zemljišč glede na že zastarele norme iz leta 1824 je zahtevala revizijo katastra (Ferlan, 2005).

Leto 1848 je bilo zaznamovano z buržoazno-demokracijskimi revolucijami. Kot enega od dosežkov revolucije je treba omeniti zemljiško obvezo, s katero je bila odpravljena vsakršna fevdalna obveznost kmečkih podložnikov do zemljiške gosposke, urejeni in določeni pa so bili tudi pogoji o prenosu posesti in dedovanju. V slovenskih deželah je bila odveza izvedena v letih 1853 in 1855, predvsem na osnovi podatkov zemljiške knjige, ki so jo leta 1851 prevzela v vzdrževanje sodišča. Z zemljiško odvezo so sodišča, zemljiško-davčni in katastrski uradi na Slovenskem praktično začeli z novo obliko vzdrževanja zemljiško-katastrskih podatkov in načrtov.

Čas po letu 1860 je hkrati v geodetsko znanost prinesel novosti, utemeljene z novimi dognanji v matematični kartografiji, čemur so kmalu sledili novi dosežki v geodeziji in kartografiji. Po letu 1862 je avstrijski Vojno-geografski inštitut na ozemlju celotne monarhije razvil in določil novo mrežo osnovnih geodetskih točk. Temu je neposredno sledila nova deželna izmera v obdobju med letoma 1869 do 1887, katere rezultat je tako imenovani reambulirani kataster.

Nedodelana davčna reforma in dejstvo, da ni bilo službe za evidentiranje sprememb v zemljiškem katastru, ki so nastale zlasti po zemljiški odvezi leta 1848, sta bila razloga, da so se leta 1869 lotili zemljiško davčne reforme, ki je bila končana 1883. Novi zakon o zemljiškem davku je predpisal popolno revizijo dotodanje katastrske izmere. Izmerile in evidentirale so se vse spremembe, ki so bile ugotovljene glede posestnih mej, stanja kultur in objektov. Načrti so bili na novo tiskani (odtisi iz tega obdobja so še danes hranjeni na geodetski upravi). Ustanovljeni so bili cenilni okraji, določile so se lestvice katastrskega čistega dohodka in v drugi fazi čisti dohodek posamezni parceli s tem, da so jim ugotavljali kulturo in katastrski razred. To se ni opravilo neposredno za vsako parcelo, temveč so se

določile tako imenovane vzorčne parcele. Ta sistem ugotavljanja katastrskega dohodka se je ohranil do danes (Mlakar, 1990).

3.2 Obdobje med I. in II. svetovno vojno

Na prelomu 19. stoletja in do prve svetovne vojne ni bilo ponovne katastrske izmere. Po prvi svetovni vojni pa so nastajali različni zakonski osnutki glede vodenja in vzdrževanja zemljiškega katastra. Leta 1929 je bil izdan Zakon o zemljiškem katastru (Službene novine Kraljevine SHS, 1929), ki je navajal sledeče načine in načela vzdrževanja katastrskega operata:

- vzdrževanje katastra se izvaja po katastrskih občinah,
- več katastrskih občin tvori katastrsko upravo, ki je morala biti zaradi določitve davka enaka davčni upravi in
- enaka katastrska uprava lahko obsega dve ali več davčnih uprav.

Delo v zvezi z vzdrževanjem in obnovo katastra se je delilo na:

- izmero zemljišč,
- klasificiranje zemljišča,
- vzdrževanje katastra in
- revizijo katastra.

Vzdrževanje zemljiškega katastra po letu 1930 se je delilo na vnašanje treh vrst sprememb, ki so se z naznanilnim listom uvedle v operat zemljiškega katastra. S Pravilnikom o vzdrževanju zemljiškega katastra so se vse spremembe, ki so na zemljišču lahko nastale, razdelile v 3 skupine (Ferlan, 2005):

- spremembe, ki se dokončno izvedejo v katastrskem operatu,
 - spremembe, ki se dokončno izvedejo samo v pisnem delu operata, niso pa predmet vrisa v katastrske načrte, in
 - spremembe, ki se samo začasno zaznamujejo le v posameznih delih pisnega dela operata.
-

Med obema svetovnjima vojnama se Kraljevina Jugoslavija z redkimi izjemami za stanje zemljiškega katastra na Slovenskem ni utegnila posebej zanimati, ker je bilo treba v južnejših predelih države sodobni kataster šele vzpostaviti.

3.3 Geodetska služba v Sloveniji po II. svetovni vojni

3.3.1 Obdobje 1945–1974

Na območju Slovenije so bili v letu 1945 katastrske uprave in katastrski uradi vključeni v okrajne narodne odbore. Posamezni katastrski urad je lahko opravljal zadeve katastrskega urada za več okrajev. Leta 1947 je bila ustanovljena Geodetska uprava LRS – Uredba o ustanovitvi in pristojnostih geodetske uprave pri vladi LRS (UL LRS, št. 14/47). Na sedežih okrajnih ljudskih odborov in ljudskih odborov mest so se ustanovili geodetski oddelki, ki so bili podrejeni geodetski upravi LRS. Leta 1947 je bila sprejeta tudi Uredba o geodetski stroki (UL LRS, št. 40/47), ki je vsebovala nabor 11 poklicev s področja geodezije, od geodetskega risarja, do geodetskega svetnika. V tem letu je bil ustanovljen tudi Geodetski zavod, ki je prevzel skoraj ves geodetski kader v LR Sloveniji, tudi vse strokovnjake iz katastrskih uradov pri okrajih. Tako je bil kataster prepuščen upravni veji.

Po drugi svetovni vojni bi v zanosu prvih povojnih let zemljiški kataster in zemljiško knjigo skorajda uničili. V prvih letih po II. svetovni vojni se je obdavčenje dohodka od kmetijske proizvodnje izvajalo na osnovi dejanskega dohodka, ki so ga posebne komisije ugotavljale za vsako kmetijo enkrat letno. Katastrski dohodek je postal osnova za odmero davka šele leta 1954 in s tem je zemljiški kataster postal ponovno zanimiv (Mlakar, 1990).

Ponovna obdavčitev zemljišč na podlagi katastrskega dohodka je bila uvedena z Uredbo o zemljiškem katastru (UL FLRJ, št. 43/53), ki je osnovne naloge zemljiškega katastra opredelila kot:

- izdelava zemljiških knjig,
 - obdavčitev dohodkov od zemljišč ter
 - uporaba zemljiškega katastra za tehnične, ekonomske in statistične zadeve.
-

Celoten operat s katastrskimi načrti je postal javen in ogledal si ga je lahko vsakdo. Na podlagi Uredbe o zemljiškem katastru je bil leta 1958 izdelan Pravilnik za državni premer (Zavod za kartografiju Geokarta, Beograd), v katerem so bili podrobno določeni načini označevanja katastrskih mej (Ferlan, 2005).

Poleg katastrske službe je povojno obdobje zaznamoval geodetsko stroko tudi razvoj novih tehnologij za zajemanje prostorskih podatkov. Na Geodetskem zavodu LRS (GZ LRS) so leta 1955 dobili prvi stereokartirni aparat WILD A8, kar nekako pomeni začetek fotogrametrije v Sloveniji. Zaradi gospodarskih težav je v letu 1956 prišlo do odločitve za reorganizacijo celotne državne uprave in geodetska uprava (GU) je pripravljala priključitev GZ LRS k upravi. Leta 1957 je bila oblikovana 5-članska strokovna delegacija, ki je dobila nalogo, da proučijo organizacijo in metode dela geodetskih služb v ostalih republikah (Naprudnik, 2002a).

Poleg Geodetske uprave je imel v teh letih v slovenskem prostoru velik pomen za geodezijo Geodetski zavod, ki je na področju geodetske dejavnosti opozoril (Naprudnik, 2003a):

- da bi izdelava karte 1 : 5000 kot neobhodne osnove za predvideno urbanizacijo širšega območja Ljubljane (2000-milijardna investicija) predstavljala 2,5 promila stroškov izdelave urbanističnih načrtov,
- da predvideva srednjeročni plan SRS (1966–1970) 105 milijard sredstev za nove investicije v kanalizacijsko omrežje in povečevanje zmogljivosti preskrbe z vodo in nič sredstev za registracijo obstoječega in novega omrežja komunalnih vodov.

Naloge geodetske uprave so bile na novo določene v Zakonu o organizaciji republiške uprave SR Slovenije (UL SRS, št. 14/65), in sicer so bile naloge geodetske uprave opredeljene kot:

- opravlja strokovno vodstvo in nadzorstvo nad geodetsko in katastrsko službo v republiki,
 - vodi regionalno in urbanistično geodezijo,
 - vodi delo v zvezi z obnovo katastra, katastrske klasifikacije in bonitiranja zemljišč ter nadzoruje vzdrževanje katastra,
 - izdeluje osnovno državno karto za območje republike,
 - vodi mapni arhiv in
-

- opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju geodetske in katastrske službe.

Temeljni zakon o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru (UL SFRJ, št. 15/65) je prvi zakonsko delil topografsko in katastrsko izmero z namenom, da so se podatki lahko uporabljali za gospodarske, tehnične in upravne namene.

Leta 1967 je GU SRS strnila pobude v »informacijo o problematiki in bodočih nalogah geodetske stroke v SR Sloveniji« in jo razposlala geodetskim delovnim organizacijam, upravnim enotam v občinah ter najširšemu krogu uporabnikov (Naprudnik, 2003a).

Poleg zemljiško-katastrskih nalog geodetske službe se je v začetku 70-ih let dejavnost geodetov pojavila tudi pri urejanju prostora in družbenega planiranja. Širjenje urejanja prostora izza mestnih obzidij je namreč zahtevalo širša znanja in dotedanji nosilci iz gradbeno-arhitektske stroke so sprejeli dialog z drugimi strokami, urejanje prostora je preraščalo v interdisciplinarno dejavnost.

V Sloveniji se je nadaljevalo uresničevanje novih geodetskih usmeritev, skupščina SRS je sprejela »Odlok o financiranju geodetskih del za obdobje 1971–1975, po katerem se je nadaljevalo delo na izdelavi kart 1 : 5000 in 1 : 10000. Začelo se je delo na bonitiranju zemljišč in obnovi katastrske klasifikacije ter pristopilo k izdelavi regionalne geodetske dokumentacije in splošnih topografskih kart. To leto so zaznamovale tudi raziskave Inštituta GZ SRS s področja fotogrametrije in uporaba računalnikov pri katastrsko-topografski izmeri 1 : 1000 in Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo o reprodukciji ter vzdrževanju geodetskih načrtov in kart. Leto 1972 se je pričelo s pripravami za sprejem nove republiške zakonodaje o izmeri in zemljiškem katastru in v juniju je GU SRS organizirala posvet »Nadaljnji razvoj zemljiškega katastra« (Naprudnik, 2003b).

3.3.2 Obdobje 1974–1991

Leta 1974 sta bila na osnovi nove ustave sprejeta naslednja zakona:

- Zakon o zemljiškem katastru (ZZemK, UL SRS, št. 16/74) in
- Zakon o temeljni geodetski izmeri (UL SRS, št. 16/74).

ZZemK je predpisoval vzdrževanje operata zemljiškega katastra in sprotno seznanjenje zemljiške knjige s spremembami v zemljiškem katastru glede (Ferlan, 2005):

- oštevilčbe parcel,
- posestnih mej,
- površine in
- vrste rabe parcele, ki je bila ugotovljena bodisi po prijavi ali zahtevi bodisi po uradni dolžnosti.

V letu 1974 je SRS objavila tudi projekt cikličnega aerosnemanja, ki je predstavljal pomemben izziv za geodetsko službo. V petletnem obdobju naj bi se posnelo celotno območje republike:

- ravninska območja v merilu 1 : 10000,
- hribovita v 1 : 13000 in
- gorska v merilu 1 : 17500.

Leta 1976 je bil sprejet novi republiški Zakon o geodetski službi (ZoGS, UL SRS, št. 23/76), ki je urejal organizacijo in izvajanje upravnih nalog geodetske dejavnosti. Geodetska služba je vodila in vzdrževala podatke zemljiškega katastra ter jih usklajevala s stanjem v naravi in v zemljiški knjigi (Ferlan, 2005).

Obdobje med letoma 1981 in 1985 se je začelo s polemiko o podatkih geodetske službe pri pripravi prostorskih delov družbenih planov. Nosilec planskih dokumentov Zavod SRS za družbeno planiranje (ZDP SRS) je podpiral predloge GU SRS, medtem ko je GZ SRS ponujal svoj širši izbor podatkov, tudi tistih, ki niso sodili med uradne evidence geodetske službe, in tudi napovedal, da se bo vključil v izdelavo prostorskih planov (Naprudnik, 2003c).

Iz tega obdobja izvira zanimiv projekt »Vače 81 – geometrično središče Slovenije«. Vače, zaselek južno od Spodnje Slivne v občini Litija, so bile že dolgo razpoznavne kot arheološko najdišče z znamenito vaško situlo. Naloge se je lotil raziskovalec Marjan Jenko in z grafično-analitično metodo, izračunom površin po vzporednih pasovih ter s pomočjo trigonometričnih točk izračunal Gauss-Krügerjeve koordinate težišča SR Slovenije in nato s transformacijo izračunal geografske koordinate (Naprudnik, 2003c).

V začetku 80-ih let se je na raziskovalnem področju uspešno nadaljeval »prodor geodetske stroke v prostor«, pogojen z določili Zakona o temeljni geodetski izmeri (1974) in Zakona o zemljiškem katastru (1974), s členi o prostorskem katastrskem operatu.

Potrebe po spremembah v geodetski službi so se stopnjevale proti koncu 80-ih let. Spremembe so se kazale tako na političnem kot tudi na gospodarskem področju takratne skupne države SFR Jugoslavije. Spremembe je narekoval nadalje tehnološki razvoj, predvsem razvoj računalniške tehnologije in GIS-ov ter LIS-ov (Naprudnik, 2004a). Geografski informacijski sistem (GIS) je računalniško podprt prostorski informacijski sistem, ki omogoča sodobno upravljavsko, organizacijsko in poslovno osnovo za zajemanje, shranjevanje, iskanje, obdelovanje, analiziranje, prikazovanje in razširjanje prostorskih podatkov (Šumrada, 2005). Zemljiški informacijski sistem (LIS) je poseben sistem GIS za zajemanje, organizacijo, shranjevanje, vzdrževanje, obdelavo in distribucijo podatkov o zemljiščih oziroma parcelah (Šumrada, 2005). GIS in LIS sta prinesla spremembe na področju zemljiških evidenc ne le v naši državi, ampak tudi na svetovni ravni.

3.3.3 Obdobje 1991–2000

Leto 1991 je bilo nov mejnik v zgodovini slovenskega naroda. Dne 25. junija je Skupščina SR Slovenije razglasila neodvisnost od SFR Jugoslavije in 23. decembra sprejela prvo Ustavo Republike Slovenije. Te odločitve so terjale spremembe na vseh področjih, pomembnih za delovanje državne skupnosti, tudi za področje geodezije. V letu 1991 je RGU postala enota v sestavi Ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora (MVOUP) ter s tem izgubila del samostojnosti in pristojnosti (Naprudnik, 2004b).

Simbolnega pomena za slovensko geodezijo ima postavitve spominskega obeležja koordinatnega izhodišča na Krimu, na koti 1107 m, na kateri je bila leta 1820 postavljena izhodiščna triangulacijska točka za izmero Slovenije in sosednjih pokrajin takratne države Avstro-Ogrske ($\varphi = 45^{\circ}55'42,69''$; $\lambda = 14^{\circ}28'15,69''$).

V 90-ih letih je bilo tako v političnih kot strokovnih krogih zaznati nujno po novi zakonski ureditvi geodetske službe kot tudi zemljiško-katastrskih evidenc.

Organizacija geodetske oziroma katastrske službe je namreč še vedno temeljila na stari zakonodaji (Zakon o geodetski službi, UL SRS, št. 23/76 in UL SRS, št. 42/86; Zakon o temeljih geodetske dejavnosti, UL SFRJ, št. 5/90), v kolikor ni bila v nasprotju z novo družbeno ureditvijo in ustavo.

3.3.4 Obdobje po letu 2000

Leto 2000 je bilo za slovensko geodezijo prelomno obdobje. Nov način dela v državni upravi, ustanavljanje privatnih geodetskih podjetij, vzpostavitev novih evidenc, zahteve po hitrejšem izvajanju postopkov so predstavljali osnovo za sprejetje nove zakonodaje:

- Zakon o geodetskih dejavnosti (ZgeoD, UL RS, št. 8/00) in
- Zakona o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot (ZENDMPE, UL RS, št. 52/00).

ZgeoD opredeljuje geodetsko dejavnost in določa pogoje za opravljanje te dejavnosti, opredeljuje geodetsko službo kot del geodetske dejavnosti, ki se izvaja v javnem interesu, določa naloge geodetske službe, ureja organizacijo in izvajanje nalog geodetske službe, izdajanje in uporabo geodetskih podatkov ter inšpekcijsko nadzorstvo.

Osnovni cilj ZENDMPE je bil zagotavljanje kakovostnega in enotnega sistema evidentiranja nepremičnin. Evidentiranje nepremičnin po tem zakonu obsega vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje:

- zemljiškega katastra,
 - katastra stavb,
-

- evidence državne meje in
- evidence prostorskih enot.

Zemljiški kataster je glede na ZENDMPE sestavljen iz:

- zadnjih vpisanih podatkov o zemljiščih in
- iz zbirke listin.

Postopki, uvedeni z Zakonom o zemljiškem katastru (1974), so bili omejeni izključno na zemljiški kataster. ZENDMPE je uvedel novosti:

- osnovni evidenci o zemljiščih in stavbah oziroma delih stavb sta postala zemljiški kataster in kataster stavb,
- evidenci sta javni.

Državni zbor Republike Slovenije je 21. 4. 2006 sprejel nov Zakon o evidentiranju nepremičnin – ZEN (UL RS, št. 47/06). ZEN ureja evidentiranje nepremičnin, državne meje in prostorskih enot, postopek urejanja in spreminjanja meje zemljiških parcel, postopek vpisa podatkov o stavbah in delih stavb v kataster stavb ter vpisa njihovih sprememb, register nepremičnin, izdajanje podatkov in druga vprašanja, povezana z evidentiranjem nepremičnin, državne meje in prostorskih enot.

Geodetsko upravo Republike Slovenije (GURS) uvrščamo pod Ministrstvo za okolje in prostor (MOP). GURS ima 12 območnih geodetskih uprav (OGU) in 46 izpostav oziroma pisarn.

V zadnjih letih je velik poudarek tudi na odpravljanju t.i. različnih administrativnih ovir v sodelovanju z drugimi državnimi in lokalnimi organi, predvsem s poenostavitvijo postopkov in informatizacijo različnih evidenc in e-dostopa do storitev državne uprave.

4 GEODETSKA SLUŽBA V OBČINI TREBNJE

4.1 Osnovni podatki o občini Trebnje

Občina Trebnje leži na stiku alpskega, dinarskega in panonskega sveta. Je izrazito prehodna pokrajina. Leži ob rekah Temenici, Mirni in Radulji.

4.1.1 Zgodovinski podatki

Območje današnje občine je bilo naseljeno že v kameni dobi. O tem nam pričajo številne najdbe, kot so sledovi jamskega človeka v Veliki jami, prazgodovinske gomile in naselbine – gradišča v okolici Trebnjega, Medvedjeka, Čateža (najdba kamnitih neolitskih sekir) in še posebej v mirenski dolini v okolici Mirne, Mokronoga in na področju Trebelnega. Medtem ko je bila naseljenost v prazgodovini gostejša v mirenski dolini, je v rimskih časih temeniška dolina vsekakor imela večji pomen.

Skoraj ni kraja ali zaselka, kjer ne bi našli rimskih grobov, napisnih kamnov, ostankov zidov, novcev ali stare posode (slika 4). Glavni razlog goste naselitve je bila prav gotovo rimska cesta Emona – Siscia, od katere so se v Trebnjem odcepile ceste proti Litiji, Sevnici, Šmarjeti in Žužemberku.

Slika 4: Sestavljeni mozaiki posode iz rimskega časa (Občina Trebnje, 2007)

V srednjem veku sta bila pomembna kraja predvsem Šentrupert, na začetku tega obdobja bolj bližnji Škrljevo in edini večji trg na tem delu Dolenjske, Mokronog. Med turškimi vpadi so na hribih (Grmada, Kozjek, Lisec, ...) zažigali grmado – kres in s tem obveščali okolico o prihajajoči nevarnosti. Kljub temu so nekateri kraji utrpeli škodo, med njimi Trebnje, zlasti leta 1528. V novejšem zgodovinskem obdobju so se nekateri kraji začeli hitro razvijati.

Z uvedbo redne poštne zveze med Ljubljano in Karlovcem in kasneje z železnico je Trebnje sicer nekaj pridobilo, vendar je bilo še vedno le manjše upravno in gospodarsko središče s številnimi obrtniki, parno žago, lekarno, z nekaj trgovinami in gostilnami.

Mirna je postala živahno gospodarsko središče. Tu je bila predilnica platna in večja usnjarna, tovarna Beko (pile, kmetijsko orodje), parna žaga z lastno elektrarno, mlini in kovačije na reki Mirni. Mokronog je bil še vedno najpomembnejši kraj. Tu so bili številni obrtniki, več trgovin in gostiln, večja tovarna usnja, parna žaga in strojno mizarstvo, elektrarna, pomembno je bilo tudi trgovanje z lesom. Na podeželju so se ljudje preživljali s kmetovanjem, nabirali so zdravilna zelišča in gozdne sadeže, se ukvarjali z domačo obrtjo (predenje, tkanje ...). Po II. svetovni vojni se je začel beg mladih s podeželja v mesta.

V šestdesetih in sedemdesetih letih se je začela razvijati industrija zlasti v Trebnjem in Mirni, kar je povzročilo napredek in razvoj. Razvoj obrtništva in podjetništva se je nadaljeval s prehodom v tržno gospodarstvo. Danes se razvoj med drugim kaže v potrebah po zemljiščih za razvoj dejavnosti, za katero osnovo daje ugodna geografska lega ob osi državnih avtocest.

Sliki, na naslednji strani (sliki 5, 6), prikazujeta prostorski razvoj občine Trebnje. Slika 5 prikazuje stanje v 70-ih letih, ko se je gospodarstvo začelo razvijati. Slika 6 kaže prostorski razvoj zaradi razvoja podjetništva in industrializacije v Trebnjem. Trebnje se je močno gospodarsko razvilo, kar se vidi tudi po gostoti naselitve v samem centru Trebnjega.

Slika 5: Ortofoto Trebnjega iz leta 1970 (Ciklično aerosnemanje, 1970)

Slika 6: Ortofoto Trebnjega iz leta 2006 (Ciklično aerosnemanje, 2006)

4.1.2 Občina Trebnje po priključitvi občine Mirna in Mokronog (leta 1959)

Za občino Trebnje je bilo prelomno leto 1955, ko sta bila v Uradnem listu Ljudske Republike Slovenije objavljena:

- Zakon o območjih okrajev in občin v LRS (UL LRS, št. 24/55),
- Zakon o izvedbi nove ureditve občin in okrajev (UL LRS, št. 24/55).

Zakon o območjih okrajev in občin v LRS (1955) je v 3. členu določil, da je v Okraju Novo mesto 11 občin: Črnomelj, Kostanjevica-Podbočje, Metlika, Mirna, Mokronog, Novo mesto, Semič, Straža-Toplice, Šentjernej, Trebnje in Žužemberk. Zakon je določil sedeže občin in pripadajoče katastrske občine (ali dele) z naselji, Zakon o izvedbi nove ureditve občin in okrajev (1955) pa, da morajo biti arhivi in inventar prevzeti do 31. avgusta 1955.

Občina Trebnje je bila po priključitvi občine Mirna in Mokronoga leta 1959 med tremi najmanj razvitimi občinami v Sloveniji. S kmetijstvom se je ukvarjalo preko 56 % prebivalstva. Občina je merila 304 km², v njej je živel skoraj 19000 prebivalcev. Število prebivalcev je vse do leta 1970 vztrajno padalo in pristalo pri številki 17100. Večji porast prebivalstva se beleži po letu 1975 in v letu 1991 se izkazuje že 17600 prebivalcev. Občina se je takrat srečevala s pomanjkanjem kadra. Za uspešen napredek in razvoj je potrebovala strokovnjake različnih profilov (zdravnikov, farmacevtov, učiteljev, ekonomistov, pravnikov ...). V začetku šestdesetih let je bilo v gospodarstvu in negospodarstvu skupaj zaposlenih manj kot 1000 delavcev. Občina je poskušala dobiti sredstva, ki jih je država dajala za pomoč manj razvitim občinam. S temi sredstvi so se gradile šole, zdravstveni dom, prenovili so kulturni dom itd. Koncem šestdesetih in v začetku sedemdesetih let so se k matičnim podjetjem (Tovarna šivalnih strojev, Inko, Kemooprema, Dana ...) pridružile nove proizvodne kapacitete (Kolinska Mirna, Tovarna keramičnih ploščic Račje selo, Tovarna akrilnih plošč, Donit na Veliki Loki ...), kar je omogočalo nove zaposlitve.

Občine in krajevne skupnosti so bile na novo določene z Ustavo SFRJ (UL SFRJ, št. 14/63) in s predpisi za izvedbo ustave. Temeljna družbenopolitična skupnost je postala občina. Določen je bil položaj krajevnih skupnosti. Okraji so opravljali zadeve skupnega pomena za več občin z možnostjo, da je republiška ustava lahko določila, da ima republika samo občine, brez

okrajev. Tako je na podlagi določil Zakona o območjih okrajev in občin v SRS iz leta 1964 (UL SRS, št. 35/64) imela Socialistična republika Slovenija samo še 4 okraje - Celje, Koper, Ljubljana, Maribor, spremenjena so bila imena nekaterih naselij. Okraje so odpravili leta 1965 z ustavnim zakonom o odpravi okrajev.

4.1.3 Osnovni podatki o občini Trebnje pred odcepitvijo občin Šentrupert in Mokronog – Trebelno

Občina Trebnje je bila ustanovljena 1. 1. 1995 na osnovi objave v Uradnem listu leta 1994 s sedežem v mestu Trebnje. Geografski položaj mesta Trebnje je 45°54'28" severne geografske širine in 15°0'37" vzhodne geografske dolžine. Velikost občine je 317,1 km². Občina je obsegala 39 katastrskih občin in kar 221 naselij. Ostali podatki so podani v Preglednici 1.

Preglednica 1: **Pregled osnovnih podatkov občine Trebnje** (Občina Trebnje, 2007)

Površina občine	317,1 km ²
Število katastrskih občin	36
Število naselij	221
Prostorski okoliši	304
Statistični okoliši	244
Število hišnih števil	7959
Število krajevnih skupnosti	16

Število prebivalcev v občini Trebnje je bilo po podatkih Popisa prebivalcev iz leta 2002 18424. Povprečna starost pa je znašala 39,03 let.

Iz podatkov s Popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 2002 lahko tudi vidimo, koliko gospodinjstev, družin in stanovanj je bilo v občini Trebnje (Preglednica 2).

Preglednica 2: **Statistični podatki občine Trebnje** (Občina Trebnje, 2007)

Prebivalstvo			Gospodinjstva			Stanovanja		
skupaj	moški	ženske	skupaj	povprečna velikost	družine	stavbe s s stanovanji	skupaj	povprečno na stavbo s stanovanji
18424	9100	9324	5921	3,1	4965	6936	8169	1,2

4.1.4 15. poldnevnik skozi občino Trebnje

Zanimivo je, da skozi mesto Trebnje poteka 15. poldnevnik. Njegovo obeležje se nahaja v vasi Vrhtrebnje (slika 7).

Slika 7: Slika obeležja poldnevnika na Vrhtrebnjem ter sončna ura

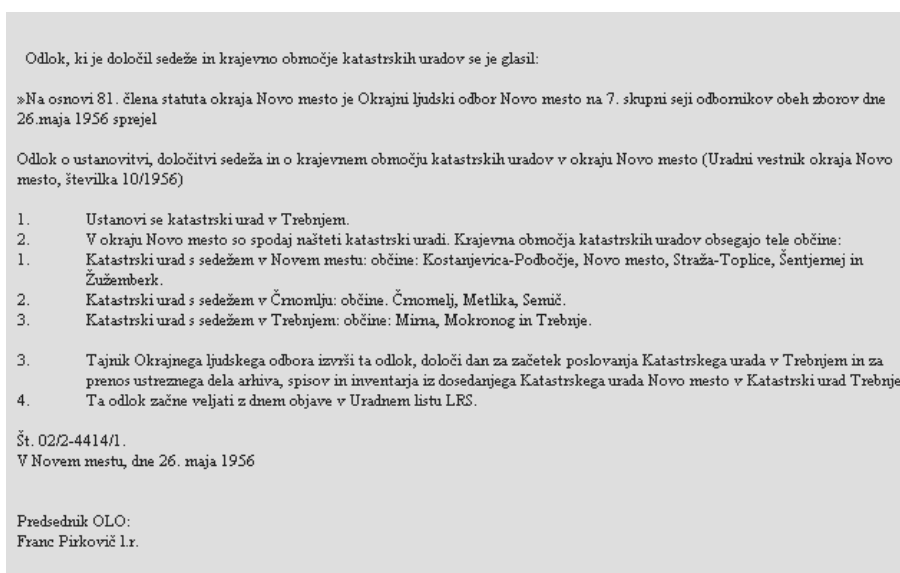
Natančne izmere so opravili geodeti iz državne geodetske službe z geodetskimi meritvami s pomočjo satelitskih metod opazovanj v letu 1998 in 1999, ki so potrdile, da skozi predmestje mesta Trebnje poteka 15. poldnevnik. Ob regionalni cesti pred vhodom v mesto Trebnje je postavljeno drugo obeležje (slika 8). Ura v obeležju, postavljenem pred vhodom v mesto Trebnje, enakomerno, preudarno in vztrajno odmerja čas tako kot vsaka ura kjerkoli, le da od postavitve te ure veliko več ljudi ve, da poteka srednjeevropski časovni pas skozi Trebnje.

Slika 8: Prikaz obeležja iz predmestja Trebnjega, na katerem se prikazuje čas z radijsko vodeno uro

4.2 Organiziranost geodetske službe v Trebnjem

V okraju Novo mesto sta do leta 1956 delovala dva katastrska urada, in sicer v Novem mestu in v Črnomlju (Uradni vestnik okraja ..., 1956). Določitev sedeža in krajevnega območja katastrskega urada Trebnje je Okrajni ljudski odbor sprejel na skupni seji odbornikov 26. maja 1956. Na isti seji, kot je bil sprejet odlok o ustanovitvi Katastrskega urada Trebnje in Odločba o dodelitvi inventarja (Uradni vestnik okraja ..., 1956), je Okrajni ljudski odbor z odločbo imenoval za šefa Katastrskega urada Trebnje Iva Šipka, geometra pri dotedanjem Katastrskem uradu Novo mesto (slika 9).

Slika 9: *Odlok o določitvi sedeža in krajevno območje katastrskih uradov (Uradni vestnik okraja ..., 1956)*

Poleg katastrskega urada je imel Okrajni ljudski odbor Novo mesto še Zavod za planiranje in Zavod za statistiko. Iz Statuta okraja Novo mesto (Uradni vestnik okraja ..., 1957) je tudi razvidno, da so katastrski uradi opravljali upravne zadeve iz pristojnosti okrajnega ljudskega odbora na področju katastra. V omenjenem obdobju je imel Okrajni ljudski odbor Novo mesto 20 notranjih organizacijskih enot. Med njimi je bilo 6 katastrskih uradov: Črnomelj, Novo mesto, Sevnica, Brežice, Trebnje, Videm-Krško. Katastrski uradi niso imeli notranjih organizacijskih enot. Sistemizacija delovnih mest v upravnih organih okrajnega ljudskega odbora Novo mesto je bila objavljena v uradnem vestniku (Uradni vestnik okraja ..., 1960). Za Katastrski urad Trebnje je bila določena sistemizacija, kot je prikazano v Preglednici 3.

Preglednica 3: **Sistematizacija delovnih mest za Katastrski urad Trebnje (Uradni vestnik okraja ..., 1960)**

Zap. št	Delovno mesto	Najnižja oziroma najvišja strokovna izobrazba in leta prakse	Število delovnih mest
1	šef urada	srednja-višja, 5 let prakse	1
2	geometri	srednja-višja	2
3	katastrski referent – vodja pisarne	srednja	1
4	katastrski referenti	nižja-srednja	3
5	geodetski risar	nižja-srednja	1
Skupaj			8

Po petih letih dela je leta 1961 Katastrski urad Trebnje postal organ Občinskega ljudskega odbora Trebnje. V Odloku o sistemizaciji delovnih mest v upravnih organih Občinskega ljudskega odbora Trebnje (Uradni vestnik okraja ..., št. 21/61) je bila podana sistemizacija za katastrski urad. Za vsa delovna mesta je bil potreben strokovni izpit iz ustrezne stroke. Odlok je veljal od 1. 10. 1961.

31. decembra 1962 je bil okraj Novo mesto priključen okraju Ljubljana, razen občin: Brežice, Sevnica in Videm-Krško, ki so bile priključene okraju Celje (UL LRS, št. 39/62). Z ukinitvijo okrajnega ljudskega odbora Novo mesto je prišel Katastrski urad pod pristojnost Občine Trebnje.

V povezavi z geodetsko službo v Trebnjem velja omeniti v letu 1964 ustanovljen Zavod za izmero, kataster zemljišč in upravljanje družbenega premoženja Trebnje. Ustanovljen je bil z odločbo Skupščine občine Trebnje, vendar je že 19. 12. 1964 Skupščina občine Trebnje ukinila Zavod za izmero, kataster zemljišč in upravljanje družbenega premoženja Trebnje (Uradni vestnik okraja ..., št. 24/64), ki je z delom prenehal 31. 12. 1964, ter ustanovila Zavod za izmero in kataster zemljišč (Uradni vestnik Dolenjske, št. 1/65).

V letih 1964 in 1965 je Zavod za izmero in kataster zemljišč upravljal z družbeno lastnino občine Trebnje, vendar le do 31. 10. 1965, saj je upravljanje z zemljišči po tem datumu prešlo v premoženjsko pravno službo Občine Trebnje. Statut Občine Trebnje je v 5. členu določil občino Trebnje z območjem 33 katastrskih občin (KO) in 5 delov KO in z vsemi pripadajočimi naselji. V 202. členu Statuta Občine Trebnje je zapisano, da je Geodetska

uprava občinski upravni organ in je pri svojem delu samostojna, v okviru zakonskih pooblastil, za svoje delo pa je odgovarjala občinski skupščini in izvršnemu svetu (Skupščinski Dolenjski list, št. 13/74).

Leta 1979 je bil sprejet nov Statut Občine Trebnje (Skupščinski Dolenjski list, št. 9/79), ki je organizacijo občinske uprave prepustil posebnemu odloku. Odlok o delovnem področju upravnih organov Občine Trebnje je bil ponovno sprejet v letu 1980 in nato dopolnjevan v letih 1983, 1987 in 1989 (Skupščinski Dolenjski list 1980, 1983, 1987 in 1989).

S 1. 1. 1995 je geodetska služba v Trebnjem postala Izpostava Območne geodetske uprave Novo mesto (IOGU Trebnje). IOGU je ohranila svoje dotedanje prostore z vso opremo, ki je bila s pogodbo prenesena na Geodetsko upravo Republike Slovenije (GURS).

Vsi zaposleni so bili iz Geodetske uprave Občine Trebnje prerazporejeni na delovna mesta v OGU Novo mesto. IOGU je izgubila "interno pristojnost" za del dotedanjih nalog s področja:

- osnovnega geodetskega sistema,
- vodenja baz podatkov in
- kartografskega sistema.

Kadrovske in finančne naloge so prešle na OGU v Novo mesto in deloma na Glavni urad Geodetske uprave Republike Slovenije v Ljubljani. Reorganizacija Geodetske uprave z dne 17. 5. 2004 je ukinila izpostave območnih geodetskih uprav ter uvedla geodetske pisarne na lokacijah bivših izpostav. OGU se je notranje razčlenila na:

- Oddelek za nepremičnine,
- Oddelek za zemljiški kataster in
- Informacijsko pisarno.

V Geodetski pisarni Trebnje je danes stalno prisoten uradnik iz informacijske pisarne, ki sprejema vloge in naročila, pripravlja podatke in potrdila ter komunicira s strankami. Iz Oddelka za zemljiški kataster delata v Geodetski pisarni Trebnje dva uradnika, ki vodita upravne postopke s področja zemljiškega katastra. Vse ostale naloge opravlja Oddelek za

nepremičnine, večinoma na lokaciji v Novem mestu, deloma pa tudi v poslovnih prostorih geodetske pisarne.

4.3 Zaposleni v Geodetski pisarni Trebnje

26. maja 1956 je bil na skupni seji odbornikov sprejet Odlok o ustanovitvi Katastrskega urada Trebnje in Odločba o dodelitvi inventarja. Okrajni ljudski odbor je z odločbo imenoval za šefa Katastrskega urada Trebnje Iva Šipka, geometra pri dotedanjem Katastrskem uradu Novo mesto. Kot šef Katastrskega urada Trebnje Ivo Šipek ni ostal dolgo, saj je bil razrešen funkcije že na naslednji, 8. seji odbornikov, 14. avgusta 1956. Na njegovo mesto je bil imenovan Ivan Marinček, geometer v pokoju v Novem mestu (Uradni vestnik okraja ..., št. 14/56), ki je tudi začel z resnim delom v novonastalem Katastrskem uradu v Trebnjem. Sprejemno pisarno je vodila Joža Mavsar. Katastrski referenti so bili Ana Požes, Matija Sila in Magda Cvar, ki je bila tudi risarka, Pavel Miklič pa je pokrival preoštevilčbo in preimenovanje naselij.

Skupno je bilo do danes zaposlenih 46 ljudi. Zamenjalo se je 9 načelnikov oziroma vodij izpostav. Sliki 10 in 11 prikazujejo prvo in današnjo zasedbo zaposlenih na geodetski upravi v Trebnjem.

Slika 10: Od leve proti desni: Pavel Miklič, Matija Sila, Ana Požes, Joža Mavsar, Magda Rogelj pred občinsko stavbo leta 1958 (Bečaj, 2007)

Slika 11: Danes zaposleni od leve proti desni: Karolina Koračin, Nataša Čeč, Bernardka Zihlerl, Mateja Hočevnar, Mateja Janežič

V Preglednici 4 je podan spisek vseh zaposlenih v geodetski pisarni v Trebnjem, ki pokriva območje občin Trebnje, Šentrupert in Mokronog – Trebelno, delovno mesto, ki so ga opravljali, obdobje, v katerem so bili zaposleni in doseženo najvišjo stopnjo izobrazbe.

Preglednica 4: Spisek zaposlenih v Geodetski upravi Trebnje skozi celotno obdobje

Zap. št.	Priimek in ime	Delovno mesto	Obdobje zaposlitve	Izobrazba
1	Šipek Ivo	šef in geometer	1956–1956	srednja šola
2	Marinček Ivan	šef in geometer	1956–1962	srednja šola
3	Miklič Pavel	referent	1956–1961	osnovna šola
4	Mavsar Joža, por. Hostnik	vodja sprejemne pisarne	1956–1958	srednja kmetijska šola
5	Rogelj Magda, por. Cvar	risarka in kat. referentka	1956–1960	osnovna šola
6	Sila Matija	kat. referent, vodja sprejemne pisarne, v. d. šefa	1957–1968	osnovna šola
7	Požes Ana, por. Bečaj	kat. referentka, v. d. načelnika, vodja sprejemne pisarne	1957–1992	ekonomski tehnik
8	Kovačič Jelka, por. Ajdič	kat. referentka	1958–1962	osnovna šola
9	Golobič Julij	geometer, šef	1958–1965	srednja šola
10	Pačnik Erika	kat. risarka	1959–1960	osnovna šola
11	Marinček Vilma	referentka za SLP	1959–1961	osnovna šola
12	Štrozak Marjan	geometer	1959–1964	srednja šola
13	Pižmoht Milena, por. Leskovec	kat. risarka	1960–1963	osnovna šola
14	Ziherl Vera	strojepiska	1963–1964	administrativna šola
15	Leskovec Majda	strojepiska	1963–1964	srednja šola
16	Glavič Jelka, por. Golobič	vodja sprejemne pisarne	1963–1965	osnovna šola
17	Renko Ljuba	kat. risarka	1964–1968	osnovna šola
18	Glogovšek Bena	računovodja	1964–1966	osnovna šola
19	Bartolj Vera	strojepiska	1964–1965	administrativna šola
20	Bartolj Tone	geometer	1964–1965	srednja šola
21	Kavšek Julij	šef in geometer	1965–1966	srednja šola
22	Pucelj Lojze	šef in geometer	1966–1971	višja šola
23	Kuzma Majda	geometrinja	1968–1971	srednja šola
24	Kavšek Gregor	risar	1969–1971	poklicna šola
25	Lavriha Tone	šef, načelnik in geometer	1971–1999	srednja šola
26	Gabrijel Stane	risar, referent ROTE	1972–1986	osnovna šola
27	Starc Tone	geometer	1972–1973	srednja šola
28	Umek Jože	geometer	1973–1974	srednja šola
29	Urbas Lidija	geometrinja	1975–1976	srednja šola
30	Slak Janez	geometer, načelnik in geometer, vodja izpostave	1975–1996	mag. org. dela
31	Bingo Tončka	kat. risarka	1978–1999	osnovna šola
32	Bregar Marjan	geometer	1979–1992	višja šola
33	Mostar Slavka	kat. referentka	1986–1988	srednja šola
34	Penko Novak Vida, por. Šušteršič	načelnica	1986–1989	univerzitetna
35	Koprivec Vlasta	geometrinja	1986–2002	srednja šola
36	Štepec Jože	geometer	1987–1996	srednja šola
37	Anderlič Marjeta	kat. referentka	1990–2006	srednja šola
38	Koračin Karolina	univ. dipl. inž. geod., vodja izpostave	1992–2006	univerzitetna
39	Udovič Jože	inž. geodezije	1993–1996	višja šola
40	Lavrih Sašo	geometer	1995–1998	srednja
41	Kek Sonja	referent	1996–1996	srednja
42	Perpar Igor	dipl. inž. geodezije	1996–2004	visoka st. izobrazba
43	Janežič Mateja	inž. geod.	2000–	višja šolska izobrazba
44	Ziherl Bernardka	univ. dipl. inž. geod.	2002–	univerzitetna
45	Novak Nataša, por. Čeč	dipl. inž. geod.	2004–	visoka st. izobrazba
46	Hočevar Mateja	dipl. inž. geod.	2006–	visokošolska

Pri proučevanju kadra v izbrani službi je pomembna analiza izobrazbene strukture. Preglednica 5 podaja izobrazbo in starostno strukturo zaposlenih na geodetskih uradih v Sloveniji in v Trebnjem.

Preglednica 5: Primerjava izobrazbene in starostne strukture zaposlenih na geodetskih uradih v Sloveniji in Trebnjem

	V začetku 60-ih let	V začetku 70-ih let	Konec 70-ih let	2007
Izobrazbena struktura (z dokončano vsaj srednjo šolo ali gimnazijo)				
Slovenija	10 % inženirjev, 90 % s srednjo šolo	27 % diplomiranih inženirjev in inženirjev, 73 % s srednjo šolo		62 % univerzitetnih diplomiranih inženirjev, diplomiranih inženirjev in inženirjev, 38 % s srednjo šolo
Trebnje	0 % inženirjev, 100 % s srednjo šolo	32 % diplomiranih inženirjev in inženirjev, 68 % s srednjo šolo	20 % diplomiranih inženirjev in inženirjev, 80 % s srednjo šolo	80 % univerzitetnih diplomiranih inženirjev, diplomiranih inženirjev in inženirjev, 20 % s srednjo šolo
Starostna struktura				
Slovenija		do 30 let: 32% od 30 do 40 let: 42% od 40 do 60 let: 20% ostali: 6% (54 upokoencev)	do 30 let: 30% od 30 do 40 let: 28% od 40 do 60 let: 40%	do 30 let: 6,5% od 30 do 40 let: 31% od 40 do 60 let: 62,5%
Trebnje	do 30 let: 50% od 30 do 40 let: 50%		do 30 let: 40% od 30 do 40 let: 60%	do 30 let: 80% od 30 do 40 let: 20%

4.4 Prostor geodetske pisarne Trebnje

Današnja geodetska pisarna se je od nastanka do danes velikokrat selila v različne prostore. Včasih so te spremembe pomenile prehod na boljše, vendar ne vedno. V nadaljevanju so prikazane slike, urejene kronološko od začetka delovanja geodetske pisarne do danes.

Leta 1956 je katastrski urad dobil prostore v občinski stavbi na naslovu Trebnje št. 12, danes Goliev trg 5 (slika 12). V občinski stavbi je katastrski urad deloval do leta 1965, nato pa se je preselil v manjši objekt za občinsko stavbo (Trebnje št. 14 – danes Goliev trg 4), kjer je bil do leta 1966 (slika 13).

Sledila je ponovna selitev v večjo občinsko stavbo – današnji naslov Goliev trg 5 in tam je ostal vse do leta 1975, ko se je selil v delno prenovljene in adaptirane prostore v stavbo v lasti

občine Trebnje na naslovu Goliev trg 4 (včasih Trebnje št. 14). Na današnji lokaciji, Goliev trg 11, je geodetska pisarna od 8. 10. 2001 (slika 14).

Slika 12: Sprva je kataster deloval v prostorih občinske stavbe v 2. nadstropju (1956–1965)

Slika 13: Prostori so bili prvotno namenjeni za potrebe policije in zaporov (1965–1966)

Slika 14: Sedež geodetske pisarne se danes nahaja v mansardnih prostorih

4.5 Oprema geodetske pisarne v Trebnjem

4.5.1 Geodetski merski instrumenti

Prvi geodetski instrument je bil last civilnega geometra Marinčka. Naslednji instrument, ki še krasi vitrino geodetske pisarne, je bil busolni teodolit s polkrožnim vertikalnim krogom (slika 15). V zasebni vitrini je še danes ohranjen instrument, s katerim so se opravljale meritve in je že omogočal optično odčitavanje kotov. To je bil teodolit z nonijem znamke MOM Budapest (slika 16).

Slika 15: Busolni teodolit

Slika 16: Teodolit MOM Budapest

Slika 17: Teodolit WILD TO-63582

Slika 18: Teodolit Karl Zeiss Theo-020

Instrument majhne izvedbe in daleč najbolj praktičen za male meritve v 60-ih letih, kjer se ni zahtevala velika natančnost in se je v Trebnjem uporabljal vse do leta 1975, je WILD TO-63582 – busolni teodolit. Meritve so se opravljale na tako imenovani preskok (slika 17). Teodolit Karl Zeiss Theo-020 z Reichenbachovim razdaljemerom je instrument, ki je dajal večjo natančnost merjenja kot kasnejši avtoredukcijski tahimetri in se je za opravljanje meritev na Geodetski upravi uporabljal najdlje (slika 18). V letu 1975 so v geodetski pisarni v Trebnjem dobili dva avto-redukcijska tahimetra DAHLTA 010A. Instrument je omogočal neposredni odčitek horizontalne dolžine na lati (slika 19). Leta 1990 je bil nabavljen sekundni teodolit WILD T2 z izmenljivim distomatom DI 1000, ki je omogočal elektrooptično merjenje dolžin (slika 20).

Slika 19: Avtoredukcijski tahimeter DAHLTA 010A

Slika 20: Sekundni teodolit WILD T2

Slika 21: Elektronski tahimeter Sokkisha

Slika 22: Nivelir Karl Zeiss Ni 060

V času osamosvajanja naše države je pisarna v Trebnjem nabavila instrument SOKKISHA, ki ima avtomatsko registrirno napravo – elektronski tahimeter (slika 21). Za nezahtevna inženirska dela je katastrski urad posedoval tudi nivelir Karl Zeiss Ni 060 (slika 22).

4.5.2 Računalniki in računalniški programi

O pravi računalniški opreми lahko govorimo šele s prodorom danes tako razširjenih osebnih računalnikov na svetovni trg. Do tistega časa se je del zemljiško katastrskega operata (atributni del) obdeloval v večjih računalniških centrih (za Trebnje na Statističnem uradu) enkrat letno. Geodetske meritve so se obdelovale s pomočjo logaritmskih tablic na podlagi znanih postopkov iz teorije geodetskih računov.

Prve korake k avtomatizaciji obdelave geodetskih meritev je predstavljala uporaba:

- HP 25C, ki je bil prvi digitalni računalnik, omogočal je obdelavo geodetskih meritev na področju zemljiškega katastra (slika 23),

Slika 23: Računalnik HP 25 (program za izračun polarnih koordinat je bilo potrebno po korakih vtipkati v računalnik) in elaborat iz leta 1980

- HP 67, ki pa je bil digitalni računalnik na delno višji programski stopnji (magnetna kartica).

Nabavo prvih osebnih računalnikov v občinski upravi Trebnje je geodetska uprava uspešno izkoristila. Nekako največ znanja s področja računalništva so posredovali geodeti in bili takrat v občinski upravi tudi motivatorji posodabljanja evidenc in postopkov s pomočjo novih tehnoloških rešitev, ki so jih omogočali osebni računalniki.

Geodetska uprava Trebnje je pri nabavi osebnih računalnikov za potrebe občinske uprave med prvimi v Sloveniji prišla do osebnih računalnikov, ki jih je uspešno nadgrajevala in sledila tehnološkemu razvoju na tem področju. V sredini osemdesetih let prejšnjega stoletja je Geodetska uprava Trebnje že posedovala več osebnih računalnikov, med sabo povezanih v mrežo. Nadgradnja računalniške opreme in ostale dodatne opreme, potrebne za nemoteno geodetsko delo (risalniki, tiskalniki, digitalizatorji), je sledila kot navedeno:

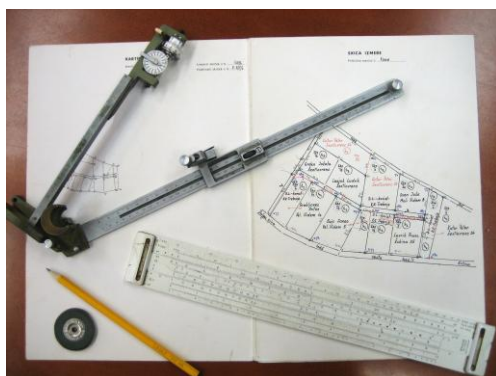
- osebni računalnik XT, v začetku predvsem kot pisalni stroj (leta 1984),
 - osebni računalnik AT in programska rešitev za obdelavo opisnega dela zemljiškega katastra INKAT,
 - barvni zasloni do velikosti 19", ki so omogočali pregledno grafiko,
-

- osebni računalniki s procesorji (286, 386, 486, PENTIUM),
- risalniki (peresni):
 - valjčni tiskalnik A1 (1990),
 - marjetični tiskalnik A3, za vsako delovno postajo,
 - tiskalnik A0 (1992),
- leta 1991 je bil nabavljen ročni digitalizator (s potrebno programsko opremo), ki je omogočil izdelavo prvih digitalnih načrtov (do tistega časa le klasično prerisovanje na Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo).

4.5.3 Specialna geodetska risarska in kartografska oprema

V informacijski dobi si je težko predstavljati, kakšne ročne spretnosti je moral imeti včasih geodet, da je izpod njegovega peresa prišel izdelek, kateremu danes komaj sledi računalnik. Ročna spretnost risanja in kaligrafskega pisanja sta bila osnova za zavidanja vredne geodetske izdelke izpred 150 let pa vse do konca osemdesetih let prejšnjega stoletja.

Geodeti so si pri svojem delu pomagali s preprostim risarskim orodjem in specialnimi pripomočki za kartiranje, kot je na primer polarni transporter (slika 24).

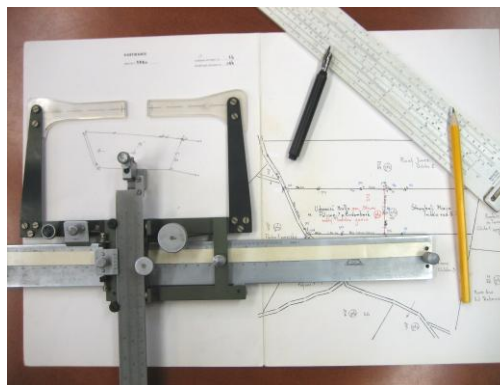
Slika 24: Slika kartiranja detajla v KO Mali Videm s pomočjo polarnega transporterja

Meritve in kartiranje, povezani z določitvijo posestne meje, so se praviloma opravile v celoti na terenu. Za kartiranje se je uporabljal vektorski tahigraf, pritrjen na risalno desko ali pa s kotomerom in transverzalnim merilom za nanašanje dolžin (slika 25).

Slika 26 prikazuje način kartiranja terena, posnetega z ortogonalno metodo; logaritmično računalo (zgoraj desno) je omogočalo preračunavanje skrčka.

Slika 25: Vektorski tahigraf na risalni deski za kartiranje na terenu

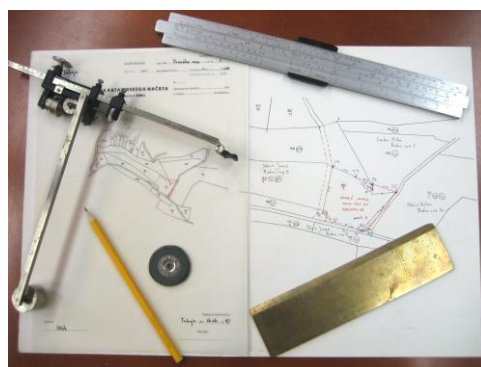
Slika 26: Ortogonalni koordinatograf oziroma čemus

Med specialno opremo lahko štejemo še:

- peterobne prizme (pentagon) so omogočale približno določanje pravokotnic (grobe zakoličbe gradbenih objektov – za potrebe izkopov gradbenih jam),
- trakovi na kolutu za ortogonalno (abscisa, ordinata) izmero,
- logaritmično računalo,
- merski trakovi,
- nitni planimeter (slika 27),
- polarni planimeter (slika 28),

Slika 27: Nitni planimeter in tabela izračuna površin v elaboratu KO Ponikve

Slika 28: Način izračuna površine s pomočjo polarnega planimetra, v spodnjem desnem delu slike je transverzalno merilo

- ničelno šestilo,
- nanašalni trikotniki,
- merilo za neposredni odčitek skrčka (slika 29),
- pripomoček za izris izohips oziroma rasnolka (slika 30),

Slika 29: Merilo, ki je omogočalo direktno odčitavanje skrčka detajlnega lista – originala

Slika 30: S pomočjo rasnolke je risarju uspelo izvleči enakomerne in ne »tresajoče« izohipse

- trasirke,
- transversalno merilo,
- prenašalno šestilo,
- pantograf (naprava za ročno prekartiranje iz manjšega v večje merilo),
- peresa (damsko pero, izvlačilec za risanje črt, graphos peresa, rapidografi rotring),
- šablone za pisanje,
- trirobna merila z različnimi razdelbami.

Približno do leta 1980, ko je postala cenovno sprejemljiva nabava kopirnih strojev na mokro ali suho kopiranje in v nadaljevanju fotokopirnih strojev, so se vsa kopiranja od formata A4 do kopij posestva opravljala z ročnim prerisovanjem iz originalnih načrtov na »paus« papir.

Za večje kopije so bile izdelane priročne podloge, v katere so se matrice načrtov vpenjale na kopirni papir in se nato s pomočjo sončne svetlobe osvetljevale.

Boljšo rešitev so po letu 1980 ponujali:

- vakuumska kopirna miza,
- kopirni stroj za mokro razvijanje,
- fotokopirni stroji.

Slika 31 je nastala v stavbi za današnjo občinsko stavbo in na njej je lepo viden prvi kopirni stroj.

Slika 31: Na sliki od leve proti desni: Tone Lavriha, Janez Slak, Tončka Bingo, Ana Bečaj, Stane Gabrijel, Marjan Bregar (Slak, 2007)

4.5.4 Pisarniška in druga oprema

Skupaj s prenosom zemljiškega katastra iz Novega mesta v Trebnje je prišla tudi pisarniška oprema, ki pa je bila vse prej kot primerna. Leta 1961 je Okrajni ljudski odbor (OLO) Novo mesto na novo opremil takratne prostore katastra. Nova oprema je bila prilagojena za potrebe zemljiškega katastra po idejnem načrtu takratnega šefa Ivana Marinčka. Služila je svojemu namenu vse do leta 1988.

Pridobitev novih dodatnih prostorov za potrebe geodetske pisarne in selitev v te prostore je bil dovolj velik razlog za delno obnovo in dokup pisarniške opreme, ki ni več spominjala na izvorna leta zemljiškega katastra. Nabavljene so bile nove mize in kovinske arhivske omare za načrte ter kartotečne kovinske omare za arhiviranje elaboratov.

Leta 2001 se je geodetska pisarna selila na sedanjo lokacijo na Goliev trg 11, za katero je bila nabavljena nova pisarniška oprema, primerna sedanjemu času in potrebam poslovanja s strankami (sliki 32, 33).

Slika 32: Delovno mesto s sodobno računalniško opremo

Slika 33: Sprejemna pisarna na IOGU v Trebnjem

4.5.5 Prevozna sredstva

Ker je bil poklic geometra spoštovan, so v začetnem obdobju stranke pogosto prišle ponj kar v pisarno. Zato so bili poleg koles najpogostejše prevozno sredstvo zapravljiščki in navadni kmečki vozovi z lesenimi kolesi (sliki 34, 35).

Slika 34: Prihod geometra na teren v petdesetih (Slak, 2007)

Slika 35: Slika prikazuje prevozno sredstvo in letih instrumentarij v petdesetih letih (Slak, 2007)

Geodetske meritve so do leta 1970 načrtovali tako, da je geodet na eni lokaciji ostal več dni, ker bi bila vsakodnevna vožnja s kolesom in vso prtljago (instrument, stativ, leta) v oddaljene kraje prenaporna. Na določeni lokaciji je prenočeval (za prenočišče je moral poskrbeti

občinski odbornik) tudi teden dni oziroma toliko časa, da je na tem območju izvedel vse storitve.

Na teren so geometri hodili tudi z vlakom, ki je bil pomembna in edina takratna povezava na relacijah Trebnje–Novo mesto, Trebnje–Ljubljana in Trebnje–Sevnica.

Po letu 1970 so geodeti začeli za meritve na terenu uporabljati tudi svoja prevozna sredstva. Leta 1976 je Občina Trebnje za geodetsko službo kupila prvi službeni avto fiat zastava 750. Naslednji trije avtomobili so bili renault R4. Sredi devetdesetih let je Občina Trebnje kupila ford escort. Prvi pravi terenski avto pa so trebanjski geodeti dobili leta 1994. To je bil nissan terrano II., ki ga je, po reorganizaciji geodetske službe leta 1996, Servis skupnih služb Vlade RS odkupil od občine. Uporabljal se je vse do leta 2007 za potrebe osnovnega geodetskega sistema. Zadnji avto, ki ga je v letu 1996 za geodetsko službo v Trebnjem namensko kupila država, je bil renault clio.

4.6 Zasebni geodetski sektor in geodetske storitve v Trebnjem

Geodetska služba v Trebnjem je vse do leta 1996 opravljala vsa geodetska dela povezana z vzdrževanjem zemljiškega katastra. Opravljala je zemljiške meritve za izdajo upravnega akta, kot tudi tehnične meritve, potrebne za projektiranje in prostorsko načrtovanje. Število vlog je iz leta v leto naraščalo. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo na letni ravni približno 360 zahtevkov, v sedemdesetih letih 450 zahtevkov, v osemdesetih letih 500 zahtevkov. V devetdesetih letih se je trend umiril, tako da beležimo približno enako število zahtevkov kot v osemdesetih letih. V zadnjih letih se beleži približno 450 vlog na leto.

Do leta 1996 je bilo izvajanje terenskih meritev (storitev) v pristojnosti Geodetske uprave v Trebnjem. Le-ta je izvajala vse storitve z izjemo velikih meritev (novih izmer, ekspropriacij cest, komasacij ...). Stranke so zahtevke za izvedbo postopka podale pri geodetski upravi, le-ta je opravila terenski del postopka in nato izvedla še upravni del postopka. Danes geodetsko izmero na osnovi veljavne zakonodaje opravljajo zasebna podjetja.

Na območju današnje Geodetske pisarne Trebnje imata danes prostore dve podjetji, in sicer Geohit, d.o.o. in Allgea, d.o.o.

Geohit, d.o.o., je bilo kot prvo geodetsko podjetje ustanovljeno junija 1996 in ima sedež v Trebnjem. Na začetku je imelo podjetje 2 zaposlena, ki sta bila pred tem uslužbenca Geodetske uprave v Trebnjem. Danes so v podjetju stalno zaposleni trije geodeti in izvajajo storitve, pretežno na območju Geodetske pisarne Trebnje (slika 36).

Geodetsko podjetje Allgea, d.o.o., je bilo ustanovljeno avgusta 2006. Sedež podjetja je v Ivančni Gorici, poslovno enoto pa ima v Trebnjem. Stalno zaposlena je le ena oseba. Svojo dejavnost opravlja na širšem območju Slovenije. Največ meritev izvaja v Trebnjem in okolici, v okolici Novega mesta ter v okolici Grosuplja, manjši del pa tudi v Ljubljani, Beli krajini, na Krasu, v Novi Gorici, Vipavski dolini, na Obali, v Posavju in Zasavju (slika 37).

Slika 36: Poslovni prostori podjetja Geohit, d.o.o.

Slika 37: Logotip podjetja Allgea, d.o.o., pred vhodom v poslovne prostore podjetja

Geodetski podjetji opravljata geodetske storitve, kot so ureditve meje, izravnave meje, označitev meje, parcelacije, pogodbene komasacije, evidentiranje zemljišča pod stavbo, vpis stavbe v kataster stavb, vris objekta, evidentiranje spremembe bonitete zemljišča, evidentiranje spremembe vrste rabe, katastrske kulture in razreda zemljišča, evidentiranje spremembe dejanske rabe zemljišč, kar je vse povezano z upravnim postopkom in izdajo ustrezne listine. Opravljata pa tudi ostala geodetska dela in dela s področja inženirske geodezije.

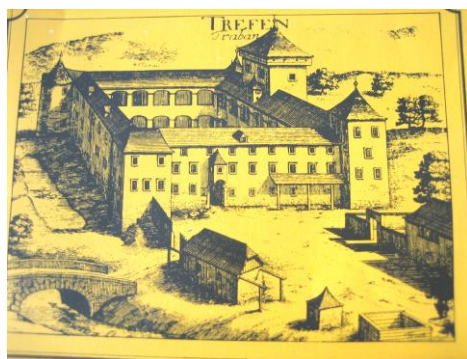
5 NALOGE GEODETSKE SLUŽBE V GEODETSKI PISARNI TREBNJE

Geodetska služba je del geodetske dejavnosti, ki obsega vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje zbirk podatkov na področju osnovnega geodetskega sistema, evidentiranja nepremičnin, državne meje, prostorskih enot in hišnih števil ter topografskega in kartografskega sistema. Na področju evidentiranja nepremičnin je Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot (2000) poleg zemljiškega katastra uvedel novo evidenco, to je kataster stavb, za katerega je prav tako zadolžena katastrska služba. V nadaljevanju je po posameznih vsebinskih sklopih predstavljeno delovanje geodetske službe na lokalni ravni, za primer pisarne v Trebnjem, in sicer za:

- zemljiški kataster,
- kataster stavb,
- register prostorskih enot,
- osnovni geodetski sistem ter
- baze topografskih podatkov in karte.

5.1 Zemljiški kataster

Zemljiški kataster, kot ga poznamo danes, je nastal v avstro-ogrski monarhiji predvsem zaradi davčnih namenov in je posledično urejal v povezavi z zemljiško knjigo tudi lastniška razmerja in odnose. Katastrska služba najprej delovala v trebanjskem gradu (sliki 38, 39). Tu

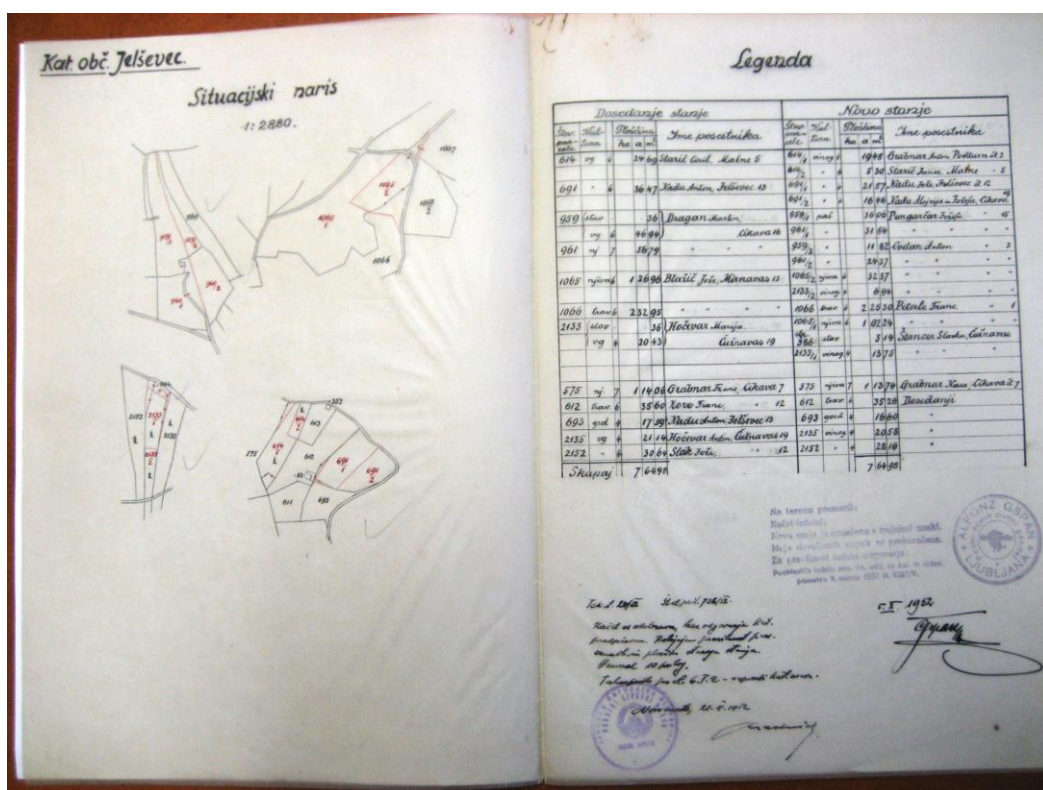
Slika 38: *Trebanjski grad nekoč*

Slika 39: *Trebanjski grad danes, kjer je med drugo svetovno vojno občasno deloval zemljiški kataster*

je bila v času druge svetovne vojne izpostava, v kateri so stranke naročale prepise podatkov zemljiškega katastra, določanje velikosti zemljišč in podobno. Vse ostalo so morali urejati v Novem mestu.

Na območju občine Trebnje so merili znani geodeti, med njimi tudi pooblaščen civilni geodet Alfonz Gspan. Slika 40 predstavlja del elaborata v katastrski občini Jelševce iz leta 1952, ki ga je izdelal omenjeni geodet.

Slika 40: Situacijski naris v merilu 1 : 2880 ter legenda

Geodetska služba je morala ves čas voditi in vzdrževati zemljiški kataster v skladu z veljavnimi predpisi, ki so urejali naloge geodetske službe (izmere, evidentirnanje sprememb, parcelacije, upravni postopki ...). V sklopu tekočih nalog je geodetska služba v Trebnjem na področju zemljiškega katastra izvajala naloge, katerih rezultati in zanimivosti so kronološko opisani v nadaljevanju.

Slika 41 prikazuje merski pribor in pribor za kartiranje iz petdesetih let prejšnjega stoletja, s katerimi so takrat vzdrževali katastrsko vsebino (instrument, poljski merski trak na kolutu,

števni žebli, lata, kotomer, transversalno merilo, pikirka, damsko pero, kozarčki za tuš, izvlačilec, logaritmične tablice, nitni planimeter) ter rezultat takratnih meritev (skica v manualih, ločeno kartiranje, izračun površin).

Slika 41: Merski pribor in pribor za kartiranje ter skica v manualih iz petdesetih let prejšnjega stoletja

5.1.1 Preračuni goldinarjev in krajcarjev v dinarje (1956–1959), prepis katastrskega operata (1956–1962)

V občini Trebnje se je, podobno, kot drugod po Sloveniji, v letih 1958–1959 izvajal preračun katastrskega dohodka iz goldinarjev in krajcarjev v dinarje. Preračun, ki je bil opravljen za vse katastrske občine v občini Trebnje, je bil opravljen v odvisnosti od razporeditve v naslednje cenilne okoliše: Suha krajina – Gorjanci, Novo mesto I, Krško in Višnja Gora. Pri izračunih so sodelovali tudi zunanji sodelavci, saj je bilo potrebno opraviti veliko ročnega dela. Takratni katastrski urad v Trebnjem ni premogel ne računskega stroja niti ročnih računalnikov.

Ker je bil celotni katastrski operat pisan na tiskovinah, ki so bile še nemško-slovenske, je v letih 1956–1962 sledila obnova tiskovin in prepis. Prepis je bil opravljen za:

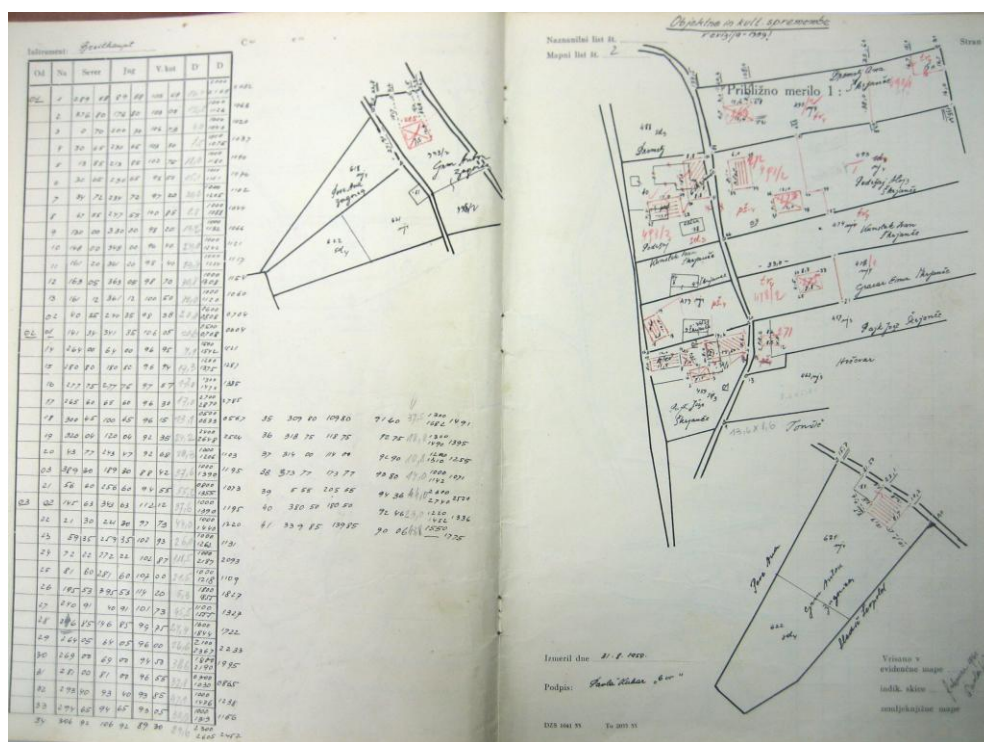
- parcelne zapisnike,
- zaporedne imenike in
- abecedne imenike.

5.1.2 Revizija zemljiškega katastra – kulturne in objektne spremembe (1956 in 1959)

Namen revizije zemljiškega katastra je bil uskladitev vrst rabe zemljišč oziroma katastrsko klasifikacijo zemljišč v katastru z dejanskim stanjem. Delo je vključevalo:

- uvrščanje zemljišč v katastrske kulture in v katastrske razrede za zemljišča, ki so sposobna za kmetijsko ali gozdno proizvodnjo in ki se dejansko ne uporabljajo v druge namene ter
- njihovo evidentiranje v zemljiško-katastrskem operatu.

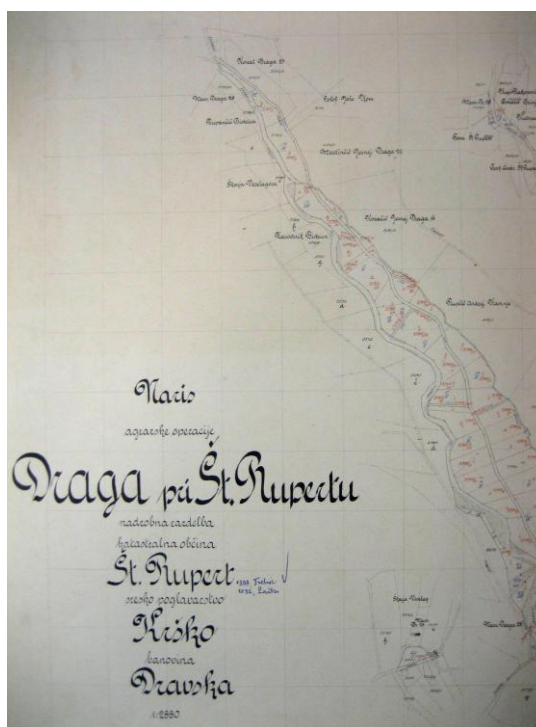
Čeprav so predpisi določali, da je treba obvezno izvesti revizije vrst rabe zemljišč oziroma katastrsko klasifikacijo zemljišč na 15 let, se te sistematično niso izvajale nikjer po Sloveniji. Tudi na območju občine Trebnje je bila kasneje revizija opravljena le enkrat, in sicer leta 1987 na območju katastrske občine Lukovek zaradi intenzivne rabe prostora tega območja - vinogradniške gorice. Meritve revizije v obdobju 1956–1959 so se evidentirale v posebnih zvezkih, kot je vidno na sliki 42.

Slika 42: Poljske skice

5.1.3 Nacionalizacija in arondacija (1956–1962)

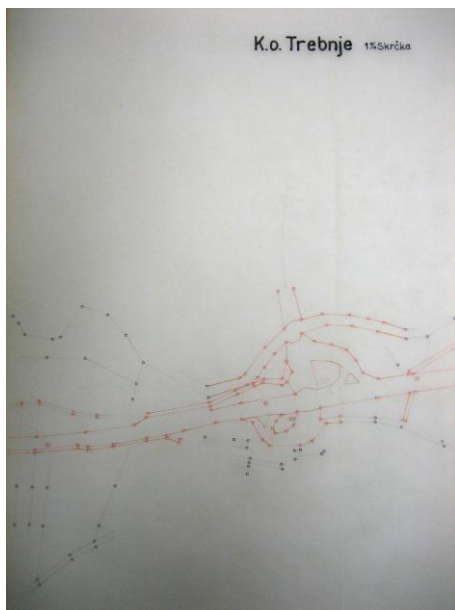
Obdobje po II. svetovni vojni je bilo zaznamovano s socialistično družbeno ureditvijo in posledično nacionalizacijo zemljišč. V občini Trebnje je od leta 1956 do 1962 potekala izpeljava odločb nacionalizacije in arondacij, podobno kot drugod v Sloveniji. Nacionalizacija in arondacija kmetijskih zemljišč sta prizadeli predvsem večje kmetije, ki so presegale zakonsko določen zemljiški maksimum. V letih 1959–1960 je bila naloga referenta na katastrskem uradu ureditev evidence agrarnih skupnosti oziroma vaških gmajn (slika 43). Če je šlo pri vaških gmajnah za delitev do tedaj skupne lastnine med posameznike, je postopek arondacije pomenil združevanje kmetijske zemlje posameznih kmetov v velike zaokrožene celote. Vzpostavitev velikega kmetijskega posestva Dob na Mirni je povzročil propad velikih kmetij. Najlepsi kosi kmetijske zemlje so bili namreč odvzeti posameznim kmetom, s strani družbe so prejeli malenkostno plačilo ali za zamenjavo drugo, slabše zemljišče. Kljub tedanjemu razmišljanju, da je vse družbeno in da so geodetske evidence odveč, brez geodetskega strokovnjaka in zemljiško katastrskih podatkov ni bilo mogoče izvesti omenjenih zaokrožitev.

Slika 43: Primer delitve večjega posestva med agrarne upravičence

5.1.4 Ekspropriacije (1959–2000)

Gradnja avtoceste Ljubljana–Novo mesto je katastrskemu uradu v Trebnjem prinesla veliko dela. Urad je moral nuditi vse podatke iz katastrske evidence za potrebe terenske izmere ter nato izvesti spremembe v zemljiškem katastru. Kasneje se je ekspropriacija izvajala tudi pri odmerah javnih cest in rekonstrukcijah občinskih poti. Slike 44, 45, 46 in 47 prikazujejo dele elaborata ekspropriacije avtoceste Bratstva in enotnosti, danes imenovana H1 v KO Trebnje.

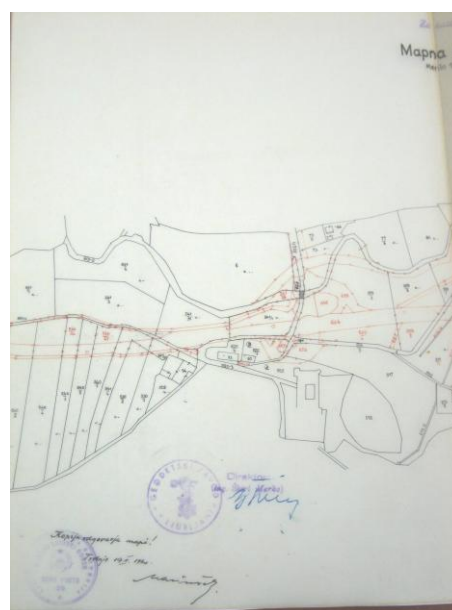
Slika 44: Kartiranje

Slika 45: Skica izmere

K. št.	Značilna točka	Določena stanja		Nove stanja		Krajina	Opombe
		Prvotno stanje	Novo stanje	Prvotno stanje	Novo stanje		
1	100	100	100	100	100	100	
2	200	200	200	200	200	200	
3	300	300	300	300	300	300	
4	400	400	400	400	400	400	
5	500	500	500	500	500	500	
6	600	600	600	600	600	600	
7	700	700	700	700	700	700	
8	800	800	800	800	800	800	
9	900	900	900	900	900	900	
10	1000	1000	1000	1000	1000	1000	

Slika 46: Računanje površin

Slika 47: Delilni načrt

5.1.5 Začetek urbanističnega planiranja (1960)

Na podlagi odločbe Občinskega ljudskega odbora (slika 48), oddelka za finance v Trebnjem z dne 18. 4. 1959, je bilo treba leta 1960 za potrebe urbanističnega planiranja pripraviti seznam parcel in izris območij v načrtu merila 1 : 2880 za ožje gradbeno območje naselij Trebnje, Mirna in Mokronog. Zemljišča v ožjem gradbenem območju so takrat prišla v družbeno last, dotedanji lastniki teh zemljišč pa so pridobili pravico uporabe. Odločba je bila tudi podlaga za določitev gradbenega območja, kjer so se v naslednjih letih izdelovali zazidalni načrti in se lahko danes šteje kot zametek urbanističnega planiranja (pozneje poimenovani prostorsko ureditveni pogoji) v občini Trebnje.

Odločba se je glasila: "Obveščamo vse prizadete, da je občinski ljudski odbor izdal odločbo št. 02/3-199/27, z dne 18/4-1959, s katero so določena gradbena zemljišča v Trebnjem, ki so nacionalizirana, z zakonom o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Uradni list FLRJ št. 52/58). Ožji gradbeni okoliš, v katerem so nacionalizirana vse gradbena zemljišča, obsegajo samo naselja, širši gradbeni okoliš pa prostore za rekreacijo, ki ležijo med železniško progo in potokom Temenice.

I. GRADBENI RAJON: Izhodiščna točka I. gradbenega rajona poteka od zvezne ceste I. reda pri parc. št. 6/4, od koder se nadaljuje v smeri proti severu ob parcelah 6/2, 175, 47/3, 53/7, 9/2, 57/2, 46/3, 159, nakar prečka cesto III. Reda Trebnje – Račje selo, ob kateri poteka meja na severno stran do parcele 62/12, tam zavije meja proti vzhodu ob parcelah 62/11, 62/10, 95/19, 95/1, 95/17, 98/1, kjer zavije črta proti jugu dalje ob parceli 99, 104/3, 17/1, na kar prečka zvezno cesto in poteka ob njej proti vzhodu ob parcelah 86/6, 86/5, 86/4, 505/2, 505/3, 505/4, 505/5, 505/6, 505/7, na koncu te parcele zavije meja proti jugu do železniške proge ob parcelah 505/1, 506/1, 506/3, od tu pa poteka ob železniškem svetu proti zapadu do parcele 7/3, 13 in 34, kjer se združi z izhodiščno točko ob parceli 6/4.

II. GRADBENI RAJON: Predstavlja prostor za rekreacijo in leži med železniško progo in potokom Temenica, tako da zajame v celoti parcele št. 8/2, 6, 5, 653 in 7/1. Prizadeti, na katere se nanaša ta odločba, jo lahko pregledajo vsak delovnik od 7 (sedme) do 12 (dvanajste) ure, pri občinskem ljudskem odboru – oddelek za finance v Trebnjem, soba št. 3/L."

Slika 48: Odločba iz UL FLRJ, kjer je občinski ljudski odbor določil gradbena zemljišča v Trebnjem

5.1.6 Prehod na avtomatsko obdelavo opisnih podatkov zemljiškega katastra (1962–1963)

V Trebnjem so bili v letih 1962–1963 izvedeni postopki, s katerimi se je prenesla obdelava pisnega dela katastrskih podatkov na Republiški zavod za statistiko. Hkrati se je usklajevalo podatke katastrskih evidenc z zemljiško knjigo. Za določen čas (v letih 1964 in 1965) se je dejavnost katastrskega urada v Trebnjem razširila še na upravljanje z družbenim premoženjem. Za družbeno lastnino oziroma splošno ljudsko premoženje (SLP) v lasti občine Trebnje je bila sestavljena evidenca za vsako katastrsko občino. Dodatne naloge so botrovale

tudi preimenovanju Katastrskega urada v Zavod za izmero in kataster zemljišč in upravljanje z zemljišči. Posledično se je število zaposlenih v tem obdobju povečalo.

Na sliki 49 je merski pribor in pribor za kartiranje iz šestdesetih let prejšnjega stoletja, in sicer: instrument, poljski merski trak na kolutu, števnji žebliji, lata, kotomer, transverzalno merilo, pikirka, damsko pero, kozarčki za tuš, izvlačilec, logaritmične tablice, nitni planimeter. Poleg je tudi viden rezultat takratnih meritev: skica v manualih, ločeno kartiranje, izračun površin.

Slika 49: Merski pribor in pribor za kartiranje ter skica v manualih iz šestdesetih let prejšnjega stoletja

5.1.7 Prvi pregledni katastrski načrti v merilu 1 : 5000 za potrebe določanja kmetijskih con (1963)

Pregledni katastrski načrt (PKN) je delno grafično obdelana foto-pomanjšava katastrskega načrta v merilo 1 : 5000. Na listu takih dimenzij je njegova vsebina prikazana kontinuirano, ne glede na meje katastrskih občin. Uporabnost takih načrtov je bila velika, kljub temu, da vse do sredine osemdesetih let ni bila mogoča (niso bili izdelani) souporaba s temeljnim topografskim načrtom. Ker je bil PKN izdelan na prozorni foliji, je bila reprodukcija enostavna. Praktična uporaba PKN se je pokazala pri prostorskem planiranju ter pri pokrivanju potreb kmetijstva in gozdarstva (vris kmetijskih con). Priprave za prve tovrstne

načrte je izvajalo več zunanjih sodelavcev iz Geodetskega zavoda Ljubljana. Za območje, ki ga je pokrival Katastrski urad Trebnje, so bili izdelani prvi PKN v merilu 1 : 5000 že v zgodnjih šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Format teh preglednih katastrskih načrtov pa je za skoraj še enkrat presegal format kasnejših preglednih katastrskih kart, ki je bil usklajen s formatom TTN5 – temeljni topografski načrt v merilu 1 : 5000 iz osemdesetih letih.

5.1.8 Prve nove izmere (1963–1968)

Za potrebe gradnje je bila v letu 1963 izvedena nova izmera za večji del KO Trebnje v merilu 1 : 1000, ki jo je izvedel Geodetski zavod Ljubljana. Za KO Mirna (kraj Mirna) in KO Mokronog (kraj Mokronog) je izmero izvedel Zavod za izmero zemljišč in kataster Novo mesto. Izmera je bila v kratkem času zavedena v zemljiški kataster in zemljiško knjigo. Za katastrsko občino Trebnje je bila ob tem posodobljena tudi zemljiška knjiga.

Na sliki 50 je merski pribor in pribor za kartiranje iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja: instrument, lata, merski trak, pentagon prizma, indikacijska skica, polarni transporter, rotring peresa, HP 25C, foliograf, tuši, interpolator ter elaborat izmere iz tistega časa.

Slika 50: Merski pribor in pribor za kartiranje iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja

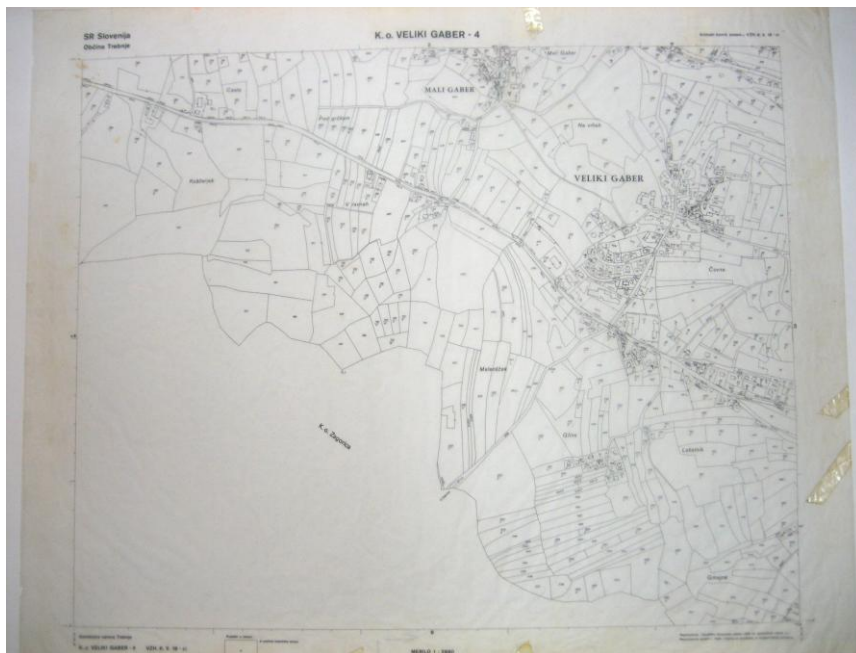
5.1.9 Reprodukcija katastrskih načrtov (prerisi 1975–1990)

V začetnih letih zemljiškega katastra v Trebnjem so bili v uporabi načrti, ki so bili rezultat izmere v letih 1817–1827 oziroma ponatisa izdelanih načrtov po opravljeni reviziji, v letih 1869–1882. Zaradi dotrajanosti papirja in zaradi prenatrpanosti in nepreglednosti vsebine se je postopno pristopalo k reprodukcijam zemljiško katastrskih načrtov.

Z reprodukcijo se je vsebina načrtov na novo izrisala, pri čemer je merilo načrta ostalo nespremenjeno, kakor tudi deformacije prvotnih načrtov, ki so nastale zaradi krčenja in raztezanja načrtov. Večja preglednost se je dosegla tako, da se ni risalo neveljavno prvotno stanje, ki je na originalu prečrtano. Na reproduciranem načrtu je bilo torej narisano samo veljavno stanje v trenutku reprodukcije. Katastrski načrti na območju katastrskega urada Trebnje so se v zgodnjih sedemdesetih letih zaradi pogoste uporabe (pozidave, ekspropriacije in komasacije) zelo poškodovali. Izvedene so bile reprodukcije zemljiško katastrskih načrtov za več katastrskih občin. Reprodukcijo, preris, je upravljal Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo (IGF), sedanji Geodetski inštitut Slovenije. Na tak način se je izvedla reprodukcija v 11 od skupno 36 katastrskih občinah (sliki 51, 52).

Slika 51: Načrt KO Veliki Gaber pred reprodukcijo

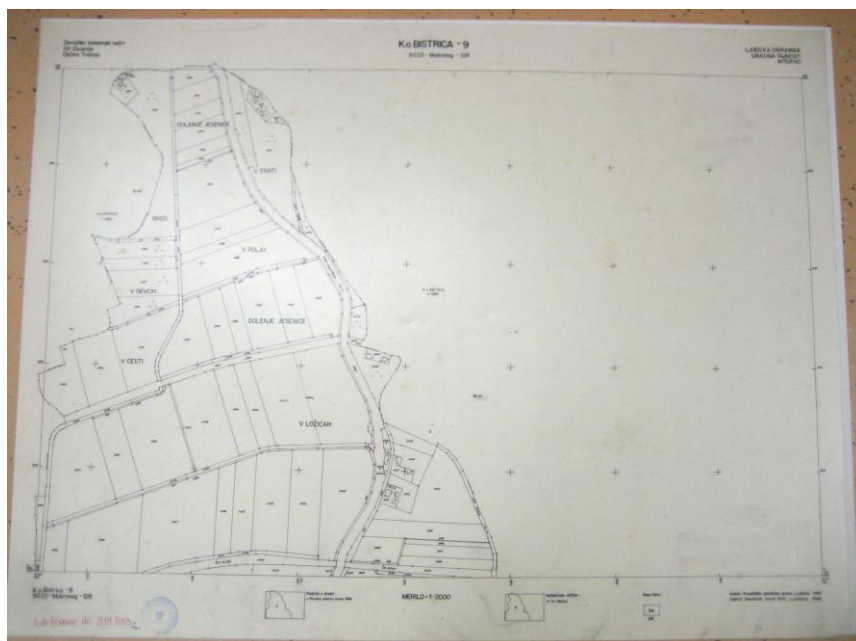
Slika 52: Načrt po reprodukciji

5.1.10 Komasacije (1980–1989)

Komasacije so med najbolj kompleksnimi in zahtevnimi postopki v geodeziji (sliki 53, 54).

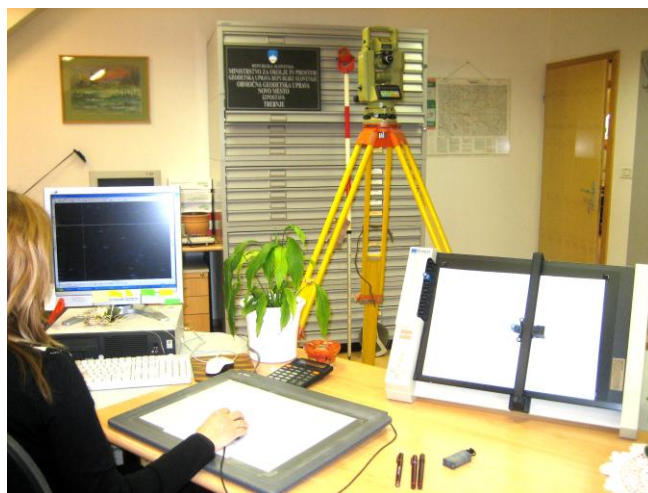
Slika 53: Grafični prikaz zemljišč pred komasacijo

Slika 54: *Katastrski načrt po komasaciji leta 1986*

V Trebnjem so bile opravljene tri komasacije, v katastrskih občinah Bistrica, Šentrupert, Straža, Ostrožnik, Mokronog ter Mirna, in sicer Volčje njive (50 ha), Jeseniščica (200 ha) in Rakovniško polje (450 ha).

Slika 55 prikazuje merski pribor in pribor za kartiranje iz devetdesetih let prejšnjega stoletja: instrument, prizma, merski trak, računalnik, digitalizator, ploter, printer, rotring, foliograf, tuši. Elaborati iz tistega časa so večinoma v digitalni obliki.

Slika 55: *Merski pribor in pribor za kartiranje iz devetdesetih let prejšnjega stoletja*

5.1.11 Enotne matične številke lastnikov zemljišč in prehod na obdelavo opisnega dela zemljiškega katastra z osebnimi računalniki (1986–1990)

Geodetska uprava Trebnje je imela pri določitvi enotne matične številke občana (EMŠO) in pri prehodu na obdelavo opisnega dela zemljiškega katastra z osebnimi računalniki pomembno vlogo, saj je bila zadolžena za testiranje programske rešitve (programski paket INKAT), ki ga je pozneje prevzela celotna Slovenija. Tako je bila Geodetska uprava Trebnje prva, ki je to programsko rešitev uspešno uvedla v prakso. Prehod je bil izveden leta 1990. Vnašanje sprememb v zemljiškem katastru se je z letom 1990 začelo vsakodnevno izvajati na geodetski upravi in ne več enkrat letno preko Statističnega urada.

5.1.12 Prevedba vrste rabe (1991–1992)

V začetku 90-ih let je Geodetska uprava Trebnje za uskladitev vrste rabe zemljiškega katastra pridobila in uporabila podatke vseh razpoložljivih evidenc, ki so bili pomembni za uvrstitev posameznega poligona iz zemljiško katastrskega načrta v ustrezno vrsto rabe po pravilniku. Pri tem je uporabila:

- zemljiško katastrske načrte iz let 1869–1913, na katerih so bili poligoni, ki so predstavljali objekte, v roza barvi (hiše, sakralni objekti) ali rumeni barvi (gospodarska poslopja),
- elaborate meritev, kjer so na skicah podatki o namembnosti objektov,
- evidenco hišnih števil,
- topografske načrte in
- lastno poznavanje dejanskega stanja na terenu.

O uskladitvi podatkov je bil izdan upravni akt, ki je bil vročen stranki in zemljiški knjigi. Geodetska uprava v Trebnjem je v prvi fazi izvedla prevedbo vrst rabe zemljišč za vse katastrske občine. Ker so bile te vrste rabe v glavnem vpisane pri stavbnih parcelah, so v letih 1991 do 1992 na parceli hkrati opravili prevedbo vrst rabe in preoštevilo stavbnih parcel. Pri tem je bilo izdanih približno 2500 aktov po uradni dolžnosti. Geodetska uprava v Trebnjem je tako predpisani nalogi opravila kot prva v Sloveniji.

5.1.13 Preoštevila stavbnih parcel (1991–1992 in 1997–1998)

Prevedba vrste rabe (prevedba tudi s preoštevila stavbnih parcel) se je izvedla v letih 1991 in 1992, medtem ko se je preoštevila preostalih stavbnih parcel izvedla samostojno, brez prevedbe vrste rabe, v letih 1997 do 1998. O preoštevila stavbnih parcelnih številc je bila geodetska uprava dolžna izdati sklep, ki ga je vročala strankam in sodišču. V obdobju 1997–1998 je bila izvedena preoštevila preostalih stavbnih parcel (večino že skupaj s prevedbo vrste rabe 1991–1992). Izdanih je bilo 300 aktov.

5.1.14 Digitalizacija zemljiško katastrskih načrtov 1992–1994

Geodetska uprava Trebnje je spremljala razvoj informacijskih tehnologij in možnosti, ki so se pri tem odpirale. Neodvisno od takratne Republiške geodetske uprave je pristopila k posodobitvi grafičnega dela zemljiškega katastra z metodo digitalizacije. Postopek digitalizacije vsebine zemljiško katastrskih načrtov je Geodetska uprava Trebnje izvedla sama. Pomoč je bila potrebna pri izvedbi določenih transformacij, s katerimi je spojila posamezne katastrske načrte in jih vključila v veljaven državni koordinatni sistem (slika 56).

Slika 56: Ročna digitalizacija katastrskih načrtov, kot je potekala leta 1992 na Geodetski upravi Trebnje

Tehnologija za vzdrževanje digitalnih katastrskih načrtov s strani Republiške geodetske uprave ni bila zagotovljena. Geodetska uprava Trebnje je tako pridobljene podatke uporabila za izris novih katastrskih načrtov in jih v nadaljevanju tudi vzdrževala. Digitalne podatke pa je »shranila« do trenutka, ko je Projekt digitalni katastrski načrt zaživel tudi v praksi. Poizkusi geodetske pisarne v Trebnjem so bili dokaj enostavni in na nizki tehnološki razvojni stopnji – primerno takrat dostopni opremi in programskim rešitvam na trgu. Takšen pristop k obnovi katastrskih načrtov je pri pristojni Republiški geodetski upravi sprva vzbujal dokaj velike zadržke. V tem času je namreč potekal pilotni projekt vzpostavitve digitalnega zemljiškega katastra na 5 lokacijah po Sloveniji, katerega končni izdelek naj bi bil digitalni zemljiški kataster, ki bi odražal enoznačne podatke tako v grafiki kot v opisnem delu. Danes bi lahko rekli, da je bila geodetska uprava Trebnje v letu 1992 pionir v slovenskem prostoru pri prehodu iz analognega v digitalno vzdrževanje katastrskih načrtov.

5.1.15 Odprava »prekocestnih« parcel – odprava vezajev (1994–1997)

V skladu s smernicami Projekta digitalnega zemljiškega katastra je geodetska uprava v Trebnjem samoiniciativno pristopila k odpravi oštevilčbe nestrnjenih zemljišč z eno samo parcelno številko. V ta namen je izvajala t.i. pisarniške parcelacije za vse parcele nestrnjenih zemljišč, ki jih je ugotovila na katastrskih načrtih pri vizualnem pregledu. V praksi se je za te postopke uporabljalo poimenovanje »odprava prekocestnih parcel« ali »odprava vezajev«. V postopku je bilo izdanih približno 2000 odločb o pisarniški parcelaciji, s katerimi so bile odpravljene vse »prekocestne« parcele. Odločbe so bile vročene strankam in zemljiški knjigi. Nalogo, ki jo je šele leta 2006 predpisal Zakon o evidentiranju nepremičnin, je geodetska pisarna v Trebnjem kot prva v Sloveniji zaključila že leta 1997.

5.1.16 Projekt digitalni katastrski načrti (od 1992)

V obdobju med letoma 1992 in 1994 je Geodetska uprava Trebnje samoiniciativno digitalizirala zemljiško-katastrske načrte in na podlagi tako pridobljenih podatkov izdelala nove katastrske načrte. Postopek je bil zaradi tehnoloških možnosti in postopka relativno dolgotrajen predvsem zaradi digitalizacije vsebine s pomočjo ročnih digitalizatorjev.

Z novimi tehnološkimi možnostmi, skeniranjem in ekransko digitalizacijo, katere rezultat je vektorska slika, se je postopek digitalizacije katastrskih načrtov bistveno skrajšal in pocenil ter se izboljševal. Skeniral se je vsak detajlni list. Za katastrske občine na območju Geodetske uprave Trebnje je bila ekranska digitalizacija opravljena v letih 1995 do 1997. Izjema so bile katastrske občine, ki so bile digitalizirane v obdobju 1992–1994 (Štefan, Medvedje selo, Sela pri Šumberku, Ostrožnik in Prapreče), katerih vsebina je bila na podlagi drugih postopkov že v digitalni obliki. Odprava napak in vnos sprememb, ki so nastale od skeniranja katastrskega načrta do datuma vzdrževanja digitalne vsebine katastrskih načrtov, sta bila opravljena v letih 1996 do 1998.

Ker je bila večina katastrskih načrtov izdelanih na podlagi t. i. grafičnih izmer v času avstro-ogrske monarhije, so bili načrti s posebnimi postopki transformirani v veljaven državni koordinatni sistem. Za tista območja katastrskih občin, kjer so bili načrti izdelani v merilih 1 : 1000 in 1 : 2000 in so bile koordinate listov katastrskih načrtov na podlagi meritev v veljavnem državnem koordinatnem sistem že določene, se transformacija ni izvajala. Za katastrske občine na območju Geodetske uprave Trebnje je bila transformacija opravljena v letih 1998 do 1999. Sledilo je usklajevanje meja med katastrskimi občinami. Znotraj območja, ki ga pokriva geodetska služba v Trebnjem, je bila uskladitev mej katastrskih občin opravljena leta 1999, na obodu pa v odvisnosti od hitrosti izvajanja projekta v sosednjih geodetskih upravah v letih 1999 do 2002. Del vsebine zemljiškega katastra so tudi zemljiško-katastrske točke. S posebnimi postopki se je usklajevala vsebina grafičnega dela zemljiškega katastra in zemljiško-katastrskih točk. Za katastrske občine na območju Geodetske uprave Trebnje je bila naloga izvedena v letih 1998 in 1999.

Na podlagi Navodila o začetku uporabe digitalnega katastrskega načrta je za katastrske občine na območju Geodetske izpostave Trebnje minister za okolje in prostor objavil sklepe o začetku uradne uporabe digitalnega katastrskega načrta v dveh letih, in sicer v letu 2001 za 20 katastrskih občin in v letu 2002 za 16 katastrskih občin. Geodetska uprava Trebnje je bila na področju uveljavitve digitalnih katastrskih načrtov (skupaj z Geodetsko upravo v Radovljici) prva, ki je s sklepi, objavljenimi v Uradnih listih RS, uveljavila digitalne katastrske načrte za vse katastrske občine iz njene pristojnosti, in sicer v letu 2002. Vzporedno je Geodetska uprava v Trebnjem vzpostavljala evidenco o zbirki listin in bila v letu 2000 prva izmed

geodetskih uprav, ki je imela v digitalni obliki vzpostavljeno to evidenco. Skeniranje elaboratov je potekalo v letih 1999–2000, 2004–2005. V digitalno obliko so bili pretvorjeni vsi dotedanji dokumenti v arhivskih elaboratih za vse katastrske občine in oba najstarejša ročno izpisana parcelnika (do leta 1960), njihovo vzdrževanje pa poteka še danes. Digitalni arhiv zemljiškega katastra je danes urejen po katastrskih občinah in identifikacijskih številkah postopkov, kot je urejen tudi analogni arhiv.

5.2 Kataster stavb

Osnove za vzpostavitev katastra stavb v okviru geodetske službe podaja ZENDMPE (2000), ki določa, da je kataster stavb temeljna evidenca o nepremičninah – o stavbah. Hkrati mora omogočiti povezovanje z drugimi evidencami podatkov o prostoru. Sam vpis v kataster stavb se prične s prvim vpisom stavbe v kataster stavb, ki mu nato sledi še vpis posameznih delov stavbe (Ferlan, 2005). Na podlagi podatkov zemljiškega katastra, katastra stavb in popisa nepremičnin naj bi bil vzpostavljen register nepremičnin, ki bo za razliko od katastrov, ki urejajo pravno stanje nepremičnin, podajal opis dejanskega stanja nepremičnin. Ti podatki imajo osnovni namen omogočiti:

- zavarovanje lastnine,
- ureditev medsebojnih razmerij,
- preglednejši trg nepremičnin,
- pravično obdavčitev nepremičnin,
- optimalno načrtovanje gradnje stanovanj,
- oceno premoženja v nepremičninah in
- boljše gospodarjenje z nepremičninami.

5.2.1 Izvedba testne nastavitve katastrskih zgradb (1994)

Geodetska uprava v Trebnjem je bila vedno naklonjena novostim in pripravljena sodelovati v novih projektih. V sklopu Projekta metodološko-tehnoloških rešitev za vzpostavitev in vzdrževanje digitalne baze katastra zgradb (v nadaljevanju Projekta KZ) je bilo Trebnje izbrano kot okolje za testno nastavitve katastra zgradb.

5.2.2 Popis nepremičnin (2006–2007)

V popisu nepremičnin je bilo na območju, ki ga teritorialno pokriva geodetska pisarna Trebnje, zajetih 22500 stavb oziroma 25608 delov stavb (po uradnih podatkih iz baze katastra stavb na dan 25. september 2007 skupaj s skupnimi deli stavb, ki pa se pri popisu nepremičnin niso popisovali), to je 97 % vseh delov stavb. Razlog za nepopisane stavbe je nesodelovanje lastnikov oziroma udeležencev popisa ali zapuščenih stavb. V popisu je aktivno sodelovalo 17 popisovalcev.

5.3 Register prostorskih enot

Na Zavodu za statistiko je bil leta 1959 vzpostavljen statistični kataster, ki je na osnovi katastrskih podatkov opredeljeval statistični okoliš. Podlago za oblikovanje teritorialnih enot je dal Zakon o imenovanju naselij in o označbi trgov, ulic in hiš iz leta 1948. Na podlagi zakona je bil izdan Pravilnik o označevanju imen naselij, ulic in trgov ter označevanju hiš (1952). Izkušnje pri delu so pokazale, da je treba pravilnik spremeniti oziroma dopolniti, kar je bilo delno opravljeno z Navodilom za postopek pri obravnavi predlogov za spremembo in dopolnitev imena naselij, za razglasitev novih naselij ter za združitev ali razdružitev naselij v letu 1958, v letu 1959 pa s Pravilnikom o označevanju imen naselij, ulic in trgov ter označevanju hiš.

Zaradi potreb po natančnejšem teritorialnem opredeljevanju podatkov in pojavov so bila leta 1978 izdana Navodila o evidentiranju območij teritorialnih enot za vodenje geodetske prostorske dokumentacije. Po tem navodilu so se v register osnovnih teritorialnih enot (ROTE) vodile območja naslednjih teritorialnih enot:

- statistični okoliš (SO),
 - popisni okoliš (PO),
 - naselje (NA),
 - krajevna skupnost (KS),
 - katastrska občina (KO) in
 - upravna občina (UO).
-

Register prostorskih enot je v poznejših letih nastal z nadgradnjo Registra območij teritorialnih enot in Evidence hišnih števil. Osnova Registra prostorskih enot je integrirana podatkovna baza z lokacijskimi in opisnimi podatki, ki jo je Geodetska uprava Republike Slovenije vzpostavila leta 1995. Danes register prostorskih enot vključuje različne prostorske enote, ki pokrivajo celotno območje države.

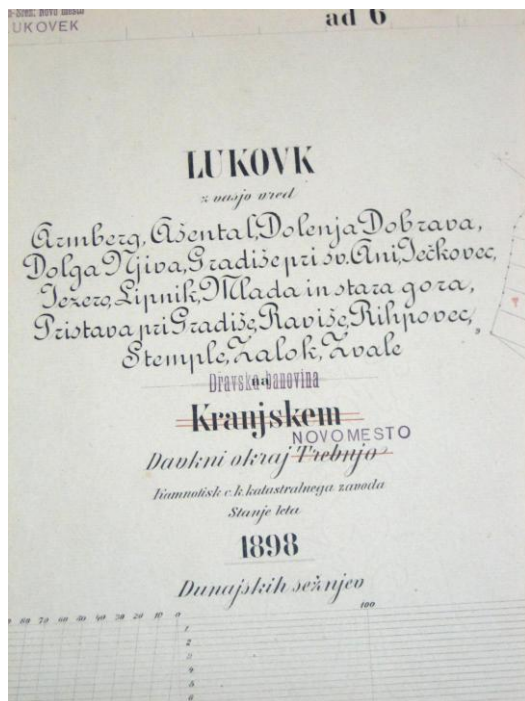
Osnovne prostorske enote, vključene register prostorskih enot, ki jih mora Geodetska uprava Republike Slovenije obvezno vzdrževati, so:

- hišna številka in dodatek,
- prostorski okoliš,
- statistični okoliš,
- naselje,
- občina,
- upravna enota,
- območje vodenja RPE,
- Geodetska pisarna Geodetske uprave,
- katastrska občina in
- država.

5.3.1 Register prostorskih enot v občini Trebnje

S popisom prebivalstva leta 1961 sta bila v obdobju 1960–1961 izvedena v Občini Trebnje obširna preoštevilčba in temeljit poseg na področju združevanja naselij oziroma zaselkov. Z združevanjem zaselkov oziroma vasi se je število naselij v občini Trebnje zmanjšalo. Še posebej korenit poseg pri preimenovanju je bil izveden na območju Šentruperta in vinogradniških gorc v katastrski občini Lukovek (slika 57). Prvotno je katastrsko občino Lukovek sestavljalo šestnajst vasi oziroma zaselkov: Aremberg, Ažental, Dolenja Dobrava, Dolga njiva, Gradišče pri Sv. Ani, Ječkovec, Jezero, Lipnik, Mlada in Stara Gora, Pristava pri Gradišču, Ravišče, Rihpovec, Štemplje, Zalok in Zvale. S postopkom združevanja se je število vasi zmanjšalo na šest, in sicer: Dolenja Dobrava, Gradišče, Jezero, Lipnik, Gradišče in Rihpovec. Tudi Stara Gora je ostala, vendar večino njenega območja gravitira na Mirno.

Uvedba uličnega sistema v naseljih je povezana z njihovim pospešenim razvojem in širitvijo. Leta 1972 je bil v naselju Trebnje sprejet odlok o poimenovanju ulic v naselju Trebnje.

Slika 57: Seznam naselij pred združitvijo v KO Lukovek

Uvedba uličnega sistema je povezala naselje Trebnje s Starim trgom, Kamno Goro, Cvibljem, Pristavo in Vno Gorico. Dodatne tri ulice so bile v Trebnjem poimenovane leta 1975 in še tri ulice leta 1988. Leta 1994 je bilo naknadno izvedeno preimenovanje nekaterih ulic. Na Mirni je bil ulični sistem uveden leta 1984 in leta 1996 preimenovanje dveh ulic, v Mokronogu pa je bil ulični sistem uveden leta 1989.

V drugi polovici leta 1978 je Geodetska uprava SRS izdala navodilo za postopek pri odpravi deljenih katastrskih občin, na podlagi katerega je Občinska geodetska uprava Trebnje izvedla uskladitev meje upravne občine z mejami katastrskih občin. Občinska skupščina je sprejela Odlok o spremembi območij katastrskih občin na območju občine Trebnje (Skupščinski Dolenjski list, št. 23/79) s katerim je bila dana pravna podlaga, da se meje katastrskih občin prilagodijo mejam občine Trebnje proti sosednjima občinama Litija in Sevnica. Cilj te akcije je bil, da območje upravne občine sestavljajo cele KO.

Geodetska uprava Trebnje je opravila potrebne postopke za delitev katastrskih občin Laknice in Tržišče med občinama Sevnica in Trebnje in delitev katastrskih občin Selo pri Mirni in Tihaboj med občinama Litija in Trebnje. Do leta 1980 se je zemljiški kataster tudi za del naselja Šentjurje, v KO Veliki Gaber, vzdrževal na Geodetski upravi Trebnje. Za območje Občine Trebnje v času vzpostavitve Registra osnovnih teritorialnih enot ni bilo na razpolago temeljni topografskega načrta v merilu 1 : 5000 (TTN5), zato so se za podlago uporabljali pregledni katastrski načrti v merilu 1 : 5000 (PKN5). Kartografsko gradivo (meje teritorialnih enot z vpisanimi hišnimi številkami) za potrebe popisovalcev je bilo izdelano na povečavah aeroposnetkov cikličnega aerosnemanja v približnem merilu 1 : 5000. Nepreglednost teh povečav je ob samem popisu povzročala nemalo težav, začasno kartografsko podlago pa je bilo treba po izdelavi TTN za območje občine Trebnje ponovno izdelati za celotno občino. V zelo kratkem času je bilo tako treba opraviti dvojno delo. Danes geodetska služba v Trebnjem vzdržuje prostorske enote v Registru prostorskih enot (RPE) in stavbam na podlagi zahtevka dodeljuje hišne številke.

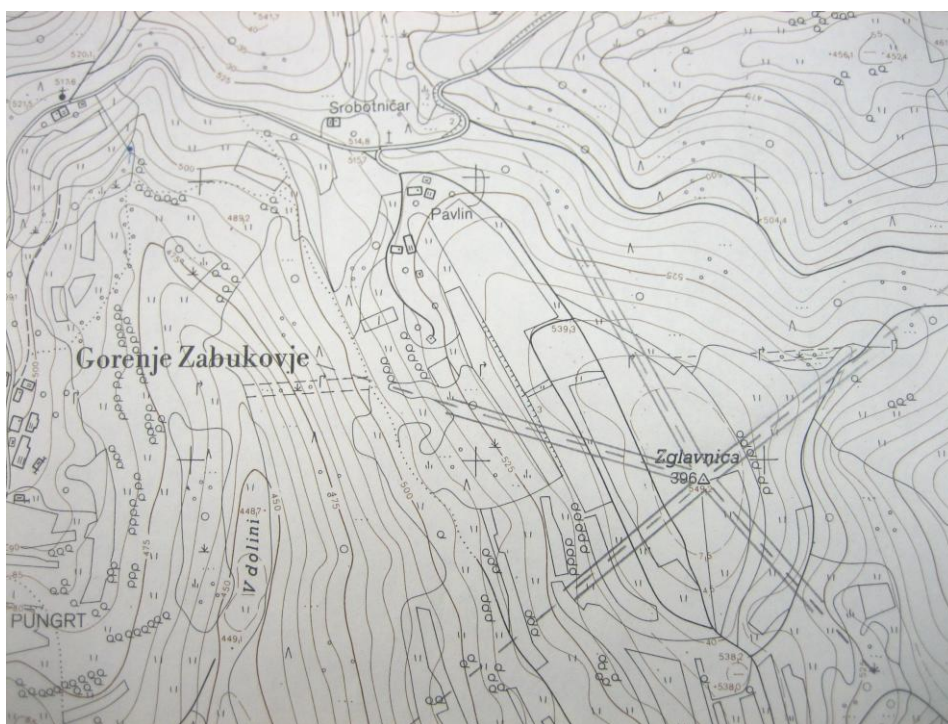
5.4 Osnovni geodetski sistem

V letih 1939–1940 se je izvajalo v Sloveniji dopolnjevanje in preračunavanje osnovne geodetske mreže. V sklopu te mreže so v bližini vasi Vrh pri Trebelnem označili točko s številko 396, imenovano Zglavnica (slika 58).

Slika 58: Oglede trebanjskih geodetov in njihovega naraščaja sanirane točke I. reda leta 1997 (Koračin, 2007)

Določitev položaja točki Zglavnica izhaja iz meritev, ki so bile zaključene leta 1948, ko so bile točke, takratne klasične geodetske izmere, potrjene kot del osnovne državne geodetske mreže, ki je danes veljavna. Leta 1982 je bila sanirana stabilizacija točke. V letu 1995 so bile točki določene koordinate v ETRS89 koordinatnem sistemu. Mesto postavitve in zavarovanje pogledov na ostale trigonometrične točke I. reda (slika 59) je urejal poseben Občinski odlok, ki ga je sprejela Občinska skupščina Občine Trebnje leta 1985.

Slika 59: Grafični prikaz zavarovanja smeri iz točke I. reda – Zglavnica

Na območju Trebnjega so stabilizirane tri točke II. reda (Okrog, Na turnu, Trebni vrh), 29 točk III. reda in okoli 200 točk IV. reda. Po letu 1985 se je začelo na območju Trebnjega zgoščevati obstoječo trigonometrično mrežo z navezovalnimi mrežami. Navezovalne točke so bile stabilizirane v okviru:

- komasacij (Rakovniško polje, 1986),
- novih izmer (KO Lukovek, 1996) in
- kot samostojni projekti.

Z uvajanjem GPS-a v geodetsko prakso se je pokazala potreba po permanentnih postajah (slika 60). Leta 2005 je bila na stavbi Komunale Trebnje postavljena ena izmed 15. permanentnih postaj v Sloveniji (slika 61).

Slika 60: Prikaz razmestitve GPS postaj po Sloveniji

Slika 61: Ena od 15-ih permanentnih postaj v Sloveniji se nahaja v Trebnjem

5.5 Baze topografskih podatkov in karte

5.5.1 Topografski načrti in detajlni prostorski podatki

Kako daleč nazaj v zgodovino sežejo podatki o prvih kartah oziroma zemljevidih, si ne upa nihče z gotovostjo trditi. Arheološke najdbe kažejo prve take poizkuse že leta 3800 pr. n. št. Na našem ozemlju so se s tem prvi ukvarjali Rimljani v začetku novega štetja, ki so to tradicijo prevzeli od starih Grkov. Zgodovina argumentirano dokumentira (s primeri) upodobitev našega ozemlja na že dokaj uporabnih podlagah v času okoli leta 1500. Poseben pečat je dal Janez Vajkard Valvazor (1641–1693) s svojo topografijo Vojvodine Kranjske (1684).

Danes med osnovne topografske načrte v Sloveniji spada temeljni topografski načrt (TTN). Temeljni topografski načrti so izdelani enotno za celotno območje Slovenije; v ravninskih, kmetijsko pomembnih območjih in za večja naselja v merilu 1 : 5000, v hribovitih in gozdnih

predelih pa v merilu 1 : 10000. Slovenijo tako pokriva 2543 listov temeljnih topografskih načrtov v merilu 1 : 5000 in 258 listov temeljnih topografskih načrtov v merilu 1 : 10000. V temeljnih topografskih načrtih so elementi načrta v glavnem prikazani v merilu, razen nekaterih manjših objektov, ki so prikazani s simboli.

Med letoma 1993 in 1995 so bili vsi temeljni topografski načrti skenirani, pozneje pa se je izvajalo skeniranje ob vsakem vzdrževanju posameznega lista. Rastrski podatki načrtov so zajeti iz ločenih vsebinskih slojev:

- naselja s prometno mrežo (NP),
- zemljepisna imena (I),
- relief – plastnice (RP) in
- hidrografska mreža z imeni, vodni objekti (H).

Listi TTN se zaradi prevelikih stroškov ne vzdržujejo več. Namesto TTN se v zadnjih letih izdeluje državna topografska karta 1 : 5000 (DTK5), ki vključuje štiri objektna področja:

- zgradbe,
- promet,
- pokritost tal in
- hidrografija.

Državna topografska karta 1 : 25000 (DTK25) je prva slovenska državna karta v topografsko kartografskem sistemu. Izdelava vseh 198 listov, ki pokrivajo ozemlje naše države, je bila zaključena v letu 1999. DTK25 je v danih pogojih edina tiskana karta, ki pokriva ozemlje celotne države v največjem možnem merilu in jo je hkrati možno vzdrževati v realnem roku. Geodetska uprava RS je izdala knjižico, v kateri je topografski ključ s pojasnili za uporabo in "Pravilnik o uporabi Gauss-Krügerjeve projekcije pri izdelavi DTK25 in razdelitev na liste". Pravilnik je bil objavljen v Uradnem listu RS v letu 1998. Ko je bil posamezni list DTK25 izdelan, je bil po posameznih vsebinskih slojih tudi skeniran. Vsebinski sloji so:

- naselja, prometna mreža, zemljepisna imena (NPI),
 - plastnice in druge reliefne značilnosti (RP),
 - hidrografska mreža z imeni, vodni objekti, ledeniki (H) in
 - gozdovi in znaki za druge vrste vegetacije (G).
-

Tudi karta DTK25 se sistemsko ne vzdržuje več, pač pa se v skladu z zahtevami zveze NATO izdeluje Državna topografska karta 1 : 50000 (DTK50). Slovenijo pokriva 58 listov DTK50 in se vzdržuje izključno digitalno.

V področje topografije in kartografije sodijo še:

- generalizirana kartografska baza, izdelana na podlagi podatkov DTK25,
- digitalni model višin, katerega nastanek sega v devetdeseta leta prejšnjega stoletja, danes pa je mreža točk zgoščena do mreže 25 x 25 m,
- register zemljepisnih imen: Slovenija ima po ocenah, ki jih izvajajo iz obstoječih analiz kartografskih gradiv, približno 200000 zemljepisnih imen,
- letalski posnetki in ortofoto.

Letalska snemanja so še posebej pomembna, saj postajajo zelo pomemben vir prostorskih podatkov. Prvo ciklično snemanje je bilo v Sloveniji izvedeno leta 1975, naslednje pa leta 1980. Iz teh snemanj so se dopolnjevale obstoječe topografske karte v merilu 1 : 25000 in 1 : 50000. Leta 1980 je bilo poleg snemanja v vidnem delu svetlobnega spektra izvedeno tudi snemanje v bližnjem infrardečem delu spektra, kar je omogočalo boljšo interpretacijo v kmetijstvu, gozdarstvu, hidrologiji in geologiji. V letu 1975, ko so se začela ciklična snemanja, je bilo posneto celotno območje države v merilu 1 : 17500 v smeri vzhod-zahod. Ciklično aerosnemanje je bilo leta 1981 prvič izvedeno za intenzivna območja (kmetijstvo, poselitev in turizem) v merilu 1 : 10000, za manj intenzivna, gorata območja pa v merilu 1 : 17500. V letu 1985 je bil uveden triletni cikel snemanja. Vsako leto je bila posneta tretjina ozemlja celotne Slovenije. Od leta 1992 (ko je bilo posneto območje za leti 1991 in 1992) do leta 1996 je bil cikel snemanja nespremenjen, merilo snemanja pa je bilo poenoteno (1 : 17500). Cilkično aerosnemanje se je ohranilo do današnjih dni. Zaradi tehnoloških sprememb se spreminja predvsem merilo snemanja in kakovost aeroposnetkov.

Za uporabnika je verjetno najpomembnejši izdelek aerosnemanja ortofoto. Ortofoto je skeniran aeroposnetek, ki je z upoštevanjem centralne projekcije posnetka in modela reliefa, transformiran v državni koordinatni sistem. Izdelek je v metričnem smislu enak linijskemu načrtu ali karti. Prvi ortofoti so bili izdelani že v 80. letih preteklega stoletja, v celoti pa je bila Slovenija prvič pokrita leta 2001.

5.5.2 Kartografija

Kraji okoli Trebnjega so bili kartografsko upodobljeni na zemljevidu Janeza Dizme Florjančiča (1691–1757). Omenjeni zemljevid in mapa stiške samostanske posesti sodita na raven tedanje vrhunske srednjeveške kartografije in zemljemerstva.

O pravih, današnjim kartam podobnih izdelkih, lahko govorimo šele z izvedbo vojaške topografske izmere po ukazu Marije Terezije, leta 1763. Karte so bile izdelane:

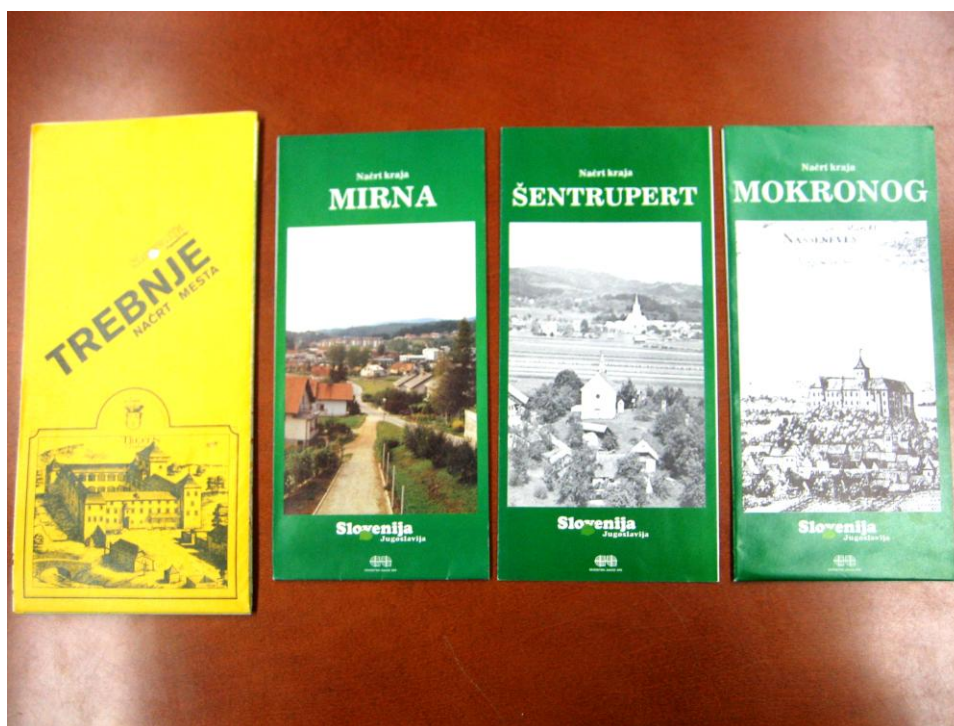
- v merilu 1 : 28000,
- izrisane z enotnimi barvami,
- običajen gričast in perspektivni način prikazovanja terena je nadomeščen s tlorisi.

Poleg že omenjenih topografskih kart geodetske uprave so nekatere občine v zadnjih desetletjih poskrbele za pregledne karte občin in karte posameznih naselij. Karte izkazujejo različne vsebine:

- turistične,
- reklamne,
- druge tematske sklope, značilne za posamezno občino.

Prva izdaja karte naselja Trebnje v merilu 1 : 5000 sega v leto 1986, imenovala pa se je Načrt mesta Trebnje. Izdala in založila jo je Geodetska uprava Trebnje, kartografsko obdelavo, izdajo in tisk pa je izvedel Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo (IGF), Ljubljana. Pripravo kartografskih virov in drugih podatkov je izvedla Geodetska uprava Trebnje, pri čemer je kot osnovni kartografski vir uporabila TTN5.

Leta 1986 je Občina Trebnje dobila Pregledno karto Občine Trebnje, ki jo je izdala in založila Geodetska uprava Občine Trebnje, in sicer v merilu 1 : 50000. Za osnovo pa so uporabili topografsko karto 1 : 50000. Načrti krajev Mirna, Šentrupert in Mokronog so bili izdelani leta 1989. Vse tri karte so bile izdelane v merilu 1 : 5000. Izdelali so jih na kartografskem oddelku Geodetskega zavoda SRS Ljubljana. Zasnovane so bile po TTN5. Potrebno tematsko vsebino je posredovala GU Občine Trebnje (slika 62).

Slika 62: Naslovnice kart večjih naselij v Občini Trebnje

V istem letu je bila izdana tudi Pregledna karta Občine Trebnje. Njeno merilo je 1 : 50000. Izdala in založila jo je GU Občine Trebnje, ki je tudi posredovala turistično vsebino. Tiskalo pa jo je Časopisno in grafično podjetje Delo. Sledil je ponatis te karte, z vsebino ortofoto načrta mesta Trebnje v letu 2003. Tisk kartografske vsebine iz decembra 2003 v merilu 1 : 50000 in fotokarta mesta Trebnje v merilu 1 : 5000 sta poimenovana z naslovom "V objemu Temenice in Mirne". Fotografije je posredovala občina Trebnje, letalski posnetek pa Geodetski zavod Slovenije. Karta je bila izdelana predvsem za turistično uporabo.

Zadnjo posodobljeno karto občine Trebnje (slika 63) v merilu 1 : 40000, že v zmanjšanem obsegu občine, ko sta se od nje odcepili novo nastali občini Šentrupert in Mokronog-Trebelno, s turistično vsebino, je izdala Občina Trebnje v letu 2007. Hrbtna stran karte prikazuje mesto Trebnje s posnetki zadnjega aerosnemanja, in sicer v letu 2006 (slika 64).

Slika 63: Izsek iz vsebine turistične karte Občine Trebnje v merilu 1 : 40000, izdane v letu 2007

Slika 64: Izsek aerosnemanja naselja Trebnje v merilu 1 : 5000

6 GEODETSKI POSTOPKI DANES

Geodetske postopke danes določajo Zakon o evidentiranju nepremičnin – ZEN (2006) in podzakonski predpisi. V osnovi je vsak postopek (z redkimi izjemami) sestavljen iz dveh delov, in sicer:

- geodetske storitve (terenski del ter izdelava elaborata), ki jih izvede geodetsko podjetje na naročilo katerekoli stranke in
- upravnega dela postopka (evidentiranja sprememb), ki ga vodi geodetska uprava na zahtevo upravičene osebe.

Geodetska podjetja odgovarjajo za svoj del postopka (izvedbo terenskega postopka in meritve ter izdelavo elaborata), geodetska uprava odgovarja za vodenje upravnega postopka. Geodetska uprava ne nadzoruje dela geodetskih podjetij. Delo geodetskih podjetij nadzoruje geodetski inšpektor, delo geodetske uprave kot upravnega organa nadzoruje upravni inšpektor. Geodetska storitev je plačljiva, cena te storitve je stvar naročnika (stranke) in izvajalca (geodetskega podjetja) in predstavlja največji del stroškov v postopku. Geodetska uprava ob vložitvi zahteve obračuna ustrezno upravno takso za vlogo in akt.

Geodetska uprava lahko uvede vse upravne postopke tudi po uradni dolžnosti – izjemi sta le uvedbi postopkov evidentiranja pogodbene in upravne komasacije.

Zakon o evidentiranju nepremičnin ureja evidentiranje nepremičnin, državne meje in prostorskih enot, postopek urejanja in spreminjanja meje zemljiških parcel, postopek vpisa podatkov o stavbah in delih stavb v kataster stavb ter vpisa njihovih sprememb, register nepremičnin, izdajanje podatkov in druga vprašanja, povezana z evidentiranjem nepremičnin, državne meje in prostorskih enot. Evidentiranje nepremičnin po zakonu obsega vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje zemljiškega katastra, katastra stavb in registra nepremičnin. Zemljiški kataster in kataster stavb sta temeljni evidenci podatkov o zemljiščih in stavbah. Za vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje zemljiškega katastra, katastra stavb in registra nepremičnin je zadolžena Geodetska uprava Republike Slovenije.

Na spletnih straneh Geodetske uprave RS http://www.gu.gov.si/si/uvod_up/up_zen/, so objavljeni opisi postopkov, višine upravnih taks in obrazci zahtev. V nadaljevanju povzemamo nekatere izmed postopkov, kot jih podaja Zakon o evidentiranju nepremičnin (UL RS, št. 47/06).

6.1 Postopki v zemljiškem katastru

6.1.1 Ureditve meje in evidentiranje urejene meje v zemljiškem katastru

Posamezna parcela ima eno samo mejo. Meja (kot tudi njen del) je lahko urejena ali pa neurejena. Ureditvi neurejene meje oz. njenega dela sta namenjena postopka ureditve meje (geodetska storitev geodetskega podjetja) in evidentiranja urejene meje (upravni postopek geodetske uprave).

Ureditve meje:

- naročnik geodetske storitve: kdorkoli;
- izvedba storitve:
 - terenski postopek – mejna obravnava,
 - izdelava elaborata v pisarni;
- posebnosti:
 - nesodelovanje lastnikov ne prepreči izvedbe mejne obravnave,
 - predlagana meja v elaboratu ne sme odstopati od meje po podatkih zemljiškega katastra.

Evidentiranja urejene meje:

- vlagatelj zahteve: lastnik, katerikoli solastnik ali skupni lastnika, pridobitelj, državni organ, organ samoupravnih lokalnih skupnosti in drugih subjektov, če tako določa zakon;
 - obvezna priloga k zahtevi: elaborat ureditve meje;
 - izvedba upravnega postopka:
 - pridobitev soglasja vseh strank v postopku,
 - izdaja odločbe o evidentiranju urejene meje,
-

- dokončna odločba je pogoj za izvedbo sprememb v evidenci;
- posebnosti:
 - neaktivnost stranke se šteje kot soglasje,
 - nasprotovanje stranke predlagani meji brez tega, da bi stranka pokazala svoj potek meje, se šteje kot soglasje,
 - za sporne meje sledi poziv k vložitvi predloga za sodno določitev meje v določenem roku:
 - če predlog za sodno ureditev ni vložen, geodetska uprava izda odločbo o evidentiranju urejene meje,
 - če je predlog vložen, o meji odloči sodišče, geodetska uprava postopek evidentiranja urejene meje (po odločitvi sodišča) ustavi,
 - če do odločitve o meji pred sodiščem ne pride (zavržen predlog, umik predloga,...), geodetska uprava (po odločitvi sodišča) izda odločbo o evidentiranju urejene meje.

6.1.2 Nova izmera in evidentiranje nove izmere v zemljiškem katastru

Množična ureditev meja se lahko izvede v postopkih nove izmere (geodetska storitev geodetskega podjetja) in evidentiranja nove izmere (upravni postopek geodetske uprave).

Nova izmera:

- naročnik geodetske storitve: kdorkoli;
 - izvedba storitve:
 - terenski postopek (mejna obravnava),
 - izdelava elaborata v pisarni;
 - posebnosti:
 - območje nove izmere mora obsegati najmanj 10 parcel ali pa mora površina območja presegati 3 ha,
 - za najmanj polovico parcel v območju mora biti soglasno ugotovljen vsaj del meje,
 - v elaboratu so kot predlagane meje prikazane le meje, za katere je bilo doseženo soglasje lastnikov vseh sosednjih parcel,
-

- v elaboratu je lahko za ostale meje v območju nove izmere predlagana prilagoditev zemljiško katastrskega prikaza.

Evidentiranja nove izmere:

- vlagatelj zahteve: naročnik nove izmere;
- obvezna priloga k zahtevi: elaborat nove izmere;
- izvedba upravnega postopka:
 - izdaja odločbe o evidentiranju urejene meje,
 - dokončna odločba je pogoj za izvedbo sprememb v evidenci;
- posebnosti:
 - v upravnem postopku geodetska uprava ne poziva strank k soglasju.

6.1.3 Ugotovitev urejenosti meja v zemljiškem katastru

Najvišji status meje je urejena meja. Urejene meje so evidentirane v grafičnem delu zemljiškega katastra kot poudarjene meje. Tak način evidentiranja se uporablja od leta 2000 (ZENDMPE). Tako ZENDMPE kot tudi kasnejši ZEN pa urejata tudi status mej, ki so bile urejene v postopkih po prejšnji zakonodaji.

Ugotovitev urejenosti meja:

- vlagatelj zahteve: lastnik;
- obvezna priloga k zahtevi: /;
- izvedba upravnega postopka:
 - preverjanje izpolnjevanja pogojev,
 - evidentiranje urejene meje v evidenci;
- posebnosti:
 - ni predhodnega postopka pred geodetskim podjetjem,
 - če želi stranka potrdilo, mora to zahtevati s posebno (dodatno) zahtevo,
 - če so izpolnjeni vsi drugi pogoji, vendar v elaboratu ni jasno izkazano soglasje strank, lahko lastnik poda novo zahtevo – zahtevo za evidentiranje urejene meje, pri čemer ne priloži elaborata, ampak se sklicuje na konkretni elaborat iz arhiva Geodetske uprave Republike Slovenije.

6.1.4 Izravnava meje in evidentiranje izravnave meje v zemljiškem katastru

V kolikor želimo mejo ali del meje spremeniti v manjšem obsegu (t. j. urediti drugače, kot kažejo podatki zemljiškega katastra), lahko to storimo tudi v postopkih izravnave meje (geodetska storitev geodetskega podjetja) in evidentiranja izravnane meje (upravni postopek geodetske uprave).

Izravnava meje:

- naročnik geodetske storitve: kdorkoli;
- izvedba storitve:
 - terenski del,
 - izdelava elaborata v pisarni;
- posebnosti:
 - meja, ki se izravnava, je že urejena,
 - soglasje vseh strank z izravnano,
 - površina manjše parcele v izravnavi se ne sme spremeniti za več kakor 5 % oz. ne več kot za 500 m²,
 - vedno se opravi izračun površin vseh parcel po izravnavi,
 - možna je sočasna izvedba s postopkom ureditve meje.

Evidentiranje izravnane meje:

- vlagatelj zahteve: lastnik;
 - obvezna priloga k zahtevi: elaborat izravnave meje;
 - izvedba upravnega postopka:
 - izdaja odločbe o evidentiranju izravnane meje,
 - dokončna odločba je pogoj za izvedbo sprememb v evidenci;
 - posebnosti:
 - v upravnem postopku geodetska uprava ne poziva strank k soglasju,
 - v evidenci se vedno evidentira tudi sprememba površin parcel po izravnavi,
 - možna je sočasna izvedba s postopkom evidentiranja urejene meje.
-

6.1.5 Parcelacija in evidentiranje parcelacije v zemljiškem katastru

Veliko bolj pogosta postopka spreminjanja mej parcel sta parcelacija (geodetska storitev geodetskega podjetja) in evidentiranje parcelacije (upravni postopek geodetske uprave).

Parcelacija:

- naročnik geodetske storitve: kdorkoli;
- izvedba storitve:
 - terenski del,
 - izdelava elaborata v pisarni;
- posebnosti:
 - parcelacija je združitev parcel ali/in delitev parcele,
 - del meje parcele, ki se ga nova meja dotika, mora biti predhodno urejen,
 - možna je sočasna izvedba s postopkom ureditve meje.

Evidentiranje parcelacije:

- vlagatelj zahteve:
 - lastnik,
 - vsi solastniki ali vsi skupni lastniki,
 - druga oseba, ki ima po zakonu pravico zahtevati parcelacijo (npr. upravljavec grajenega javnega dobrega);
 - obvezna priloga k zahtevi: elaborat parcelacije;
 - izvedba upravnega postopka:
 - izdaja odločbe o evidentiranju parcelacije,
 - dokončna odločba je pogoj za izvedbo sprememb v evidenci;
 - posebnosti:
 - širši nabor vlagateljev v primeru, ko nova parcela nastane s parcelacijo zemljišča pod stavbo,
 - v primeru razlastitve je vlagatelj razlastitveni upravičenec,
 - če se parcelacija izvede na podlagi akta državnega organa ali organa samoupravne lokalne skupnosti, mora elaborat izkazovati skladnost izvedene parcelacije z načrtom parcelacije iz tega akta,
-

- možna je sočasna izvedba s postopkom evidentiranja urejene meje,
- možnost odločitve o evidentiranju parcelacije pred odločitvijo o evidentiranju urejene meje (če je bil podan predlog za sodno določitev meje).

6.1.6 Označitev meje v zemljiškem katastru

Označitev meje je geodetska storitev, ki jih ne sledi upravni postopek. Predpogoj za označitev je urejena meja oz. doseženo soglasje o meji na mejni obravnavi. Na zahtevo lastnika parcele se z mejniki označi urejena meja. Geodetsko podjetje mora o času izvedbe obvestiti lastnike sosednjih parcel. Geodetsko podjetje mora o označitvi izdelati tehnično poročilo, ki ga pošlje lastniku parcele in lastnikom sosednjih parcel ter geodetski upravi. Geodetska uprava to tehnično poročilo zgolj arhivira.

6.1.7 Določitev zemljišča pod stavbo in evidentiranje zemljišča pod stavbo v zemljiškem katastru

Vsa zemljišča pod stavbami se po novem ZEN uvrščajo v posebno kategorijo »zemljišče pod stavbo«. Spremembe glede zemljišč pod stavbo se izvajajo v dveh postopkih in sicer v določitvi zemljišča pod stavbo (geodetska storitev geodetskega podjetja) in evidentiranju zemljišča pod stavbo (upravni postopek geodetske uprave).

Določitev zemljišča pod stavbo:

- naročnik geodetske storitve: kdorkoli;
- izvedba storitve:
 - terenski del,
 - izdelava elaborata v pisarni;
- posebnosti:
 - vrsta elaborata je odvisna od vrste stavbe.

Evidentiranje zemljišča pod stavbo:

- vlagatelj zahteve:
 - lastnik zemljišča, imetnik stavbne pravice ali investitor gradnje (za stavbe z enim delom) ter
 - lastnik stavbe ali dela stavbe, uporabnik stavbe ali dela stavbe, ali upravnik stavbe (za večstanovanjske stavbe);
- obvezna priloga k zahtevi:
 - elaborat za vpis zemljišča pod stavbo (za večstanovanjske objekte) ali
 - elaborat za evidentiranje stavbe (za stavbe z enim samim delom);
- izvedba upravnega postopka:
 - evidentiranje sprememb,
 - izdaja sklepa o evidentiranju zemljišča pod stavbo (za večstanovanjske stavbe) ter
 - izdaja sklepa o vpisu stavbe v kataster stavb (za stavbe z enim samim delom);
- posebnosti:
 - dokončnost sklepa o evidentiranju zemljišča pod stavbo ne vpliva na samo evidentiranje, saj se le-to izvede predhodno,
 - zemljišča pod objekti, ki so bila že evidentirana po prejšnjih zakonih (kot npr. stanovanjska stavba, gospodarsko poslopje, ...), se štejejo za zemljišča pod stavbami v skladu z določili ZEN (če seveda po izvedenem evidentiranju ni prišlo do sprememb na samem objektu).

6.1.8 Sprememba vrste rabe, kulture in razreda ter vpis spremembe podatkov o vrsti rabe, kulture in razreda v zemljiškem katastru

Podatek o spremembi vrste rabe, kulture in razreda zemljišč se lahko spremeni le v postopkih izdelave elaborata spremembe vrste rabe, kulture in razreda (geodetska storitev geodetskega podjetja) in vpisa spremembe vrste rabe, kulture in razreda (upravni postopek geodetske uprave).

Izdelava elaborata spremembe vrste rabe, kulture in razreda:

- naročnik geodetske storitve: kdorkoli;
- izvedba storitve:
 - terenski del,
 - izdelava elaborata v pisarni;
- posebnosti:
 - uporablja se samo v obdobju pet let po uveljavitvi ZEN,
 - ne uporablja se za evidentiranje delov zemljišč, na katerih stojijo objekti (glej zemljišče pod stavbo),
 - kadar gre za postopek katastrske klasifikacije kmetijskih zemljišč in gozdov, je v postopek poleg geodeta vključen tudi kmetijski oz. gozdarski strokovnjak.

Vpis spremembe vrste rabe, kulture in razreda:

- vlagatelj zahteve: lastnik;
- obvezna priloga k zahtevi:
 - elaborat spremembe vrste rabe, kulture in razreda;
- izvedba upravnega postopka:
 - evidentiranje sprememb,
 - izdaja obvestila o vpisu sprememb;
- posebnosti:
 - v primeru grajenega javnega dobrega je vlagatelj lahko upravljavec.

6.1.9 Sprememba bonitete zemljišča v zemljiškem katastru

Boniteta zemljišča je nov podatek o parceli, ki je bil uvedena šele z ZEN. Trenutno podatki o boniteti parcelam še niso pripisani. Prvi pripis podatkov o boniteti pa je predpogoj za izvajanje sprememb o tem podatku, ki se bo izvajal v postopkih spremembe bonitete zemljišča (geodetska storitev geodetskega podjetja) in evidentiranja spremembe bonitete zemljišča (upravni postopek geodetske uprave).

6.1.10 Sprememba dejanske rabe v zemljiškem katastru

V zemljiškem katastru se po ZEN vodijo podatki o dejanskih rabah zemljišč, pri čemer ločimo kmetijska, gozdna, vodna, neplodna in pozidana zemljišča. Trenutno podatki o dejanski rabi parcelam še niso pripisani. Prvi pripis podatkov o dejanski rabi pa je predpogoj za izvajanje sprememb o tem podatku.

6.2 Postopki v zemljiškem katastru in katastru stavb

6.2.1 Uskladitev podatkov v zemljiškem katastru in katastru stavb

Pri evidentiranju sprememb, pri prepisovanju, prerisovanju ali prenosu podatkov med različnimi mediji, formati in oblikami evidentiranja je v preteklosti lahko prišlo do napak. Tovrstne napake odpravlja geodetska uprava po uradni dolžnosti ali pa na zahtevo upravičene zahteve. V kolikor se zahteva stranke po preverjanju pogojev izkaže za neupravičeno, jo geodetska uprava zavrne. V kolikor pa je zahteva stranke upravičena, geodetska uprava uskladi podatke ter vlagatelja in lastnika obvesti o izvedeni uskladitvi. Ker gre za napake evidentiranja, ki jih je mogoče ugotoviti s primerjavo listin iz zbirke listin, ni izveden poseben ugotovitveni postopek, stranke pa so o opravljeni uskladitvi zgolj obveščene.

6.2.2 Evidentiranje sprememb zaradi sodnih postopkov v zemljiškem katastru in katastru stavb

Sodni postopki oziroma odločitve v sodnih postopkih imajo lahko za posledico spremembe v podatkih zemljiškega katastra in podatkih katastra stavb. Te spremembe se izvedejo na predlog sodišča ali pa katerekoli stranke sodnega postopka. Predlogu je treba predložiti elaborat za evidentiranje sprememb na podlagi sodnih postopkov (izdela ga sodni izvedenec geodetske stroke) ter pravnomočno sodno odločbo ali sodno poravnavo. V primeru, da predlog vloži neupravičena oseba, se tak predlog zavrže. V kolikor priložen elaborat ne omogoča evidentiranja, se predlog z odločbo zavrne. Če je predlog vložila upravičena oseba, elaborat omogoča evidentiranje, predlogu pa je priložena pravnomočna sodna odločba oz. sodna poravnava, geodetska uprava opravi evidentiranje sprememb. Že po izvedenem

evidentiranju geodetska uprava obvesti lastnike, na katere se sprememba nanaša, in sodišče, ki vodi zemljiško knjigo, če gre za spremembo podatkov, ki se vpisujejo v zemljiško knjigo. Sodno določene meje se štejejo za urejene meje.

6.3 Postopki v katastru stavb

6.3.1 Vpis stavbe v kataster stavb

V katastru stavb se evidentirajo podatki o stavbah in o delih stavb. Prvo evidentiranje podatkov o stavbi se izvede v postopkih izdelave elaborata za vpis stavbe v kataster stavb (geodetska storitev geodetskega podjetja) in vpisa stavbe v kataster stavb (upravni postopek geodetske uprave).

Izdelava elaborata za vpis stavbe v kataster stavb:

- naročnik geodetske storitve: kdorkoli;
- izvedba storitve:
 - terenski del (obravnavo o poteku razdelitve delov stavbe),
 - izdelava elaborata v pisarni;
- posebnosti:
 - izdelava elaborata ni možna, dokler ni mogoče izmeriti površine v stavbi,
 - če so deli stavbe vpisani v kataster stavb po Zakonu o posebnih pogojih za vpis lastninske pravice na posameznih delih stavbe v zemljiško knjigo (ZPPLPS), je kljub temu potrebno izvesti vpis stavbe v kataster stavb,
 - če je stavba zgrajena pred uveljavitvijo Zakona o graditvi objektov, zapisnik obravnave nadomesti izjava geodeta o seznanitvi strank z vsebino elaborata,
 - sestavni del elaborata je tudi vprašalnik s podatki, ki se vpisujejo v Register nepremičnin,
 - elaborat lahko izdelata tudi projektantsko podjetje,
 - obveznosti vložitve zahteve za vpis stavbe v kataster stavb s strani investitorja gradnje:
 - v roku 30 dni po izvedbi vseh zaključnih gradbenih del ali
 - ob začetku uporabe ali

- pred prvo prijavo stalnega prebivališča v stavbi ali
- pred prvo prijavo sedeža pravne osebe v stavbi.

Vpis stavbe v kataster stavb:

- vlagatelj zahteve:
 - investitor gradnje,
 - lastnik parcele,
 - imetnik stavbne pravice,
 - lastnik stavbe ali dela stavbe,
 - uporabnik stavbe ali dela stavbe,
 - upravnik stavbe;
- obvezna priloga k zahtevi:
 - elaborat za vpis stavbe v kataster stavb;
- izvedba upravnega postopka:
 - izdaja sklepa o vpisu stavbe v kataster stavb,
 - dokončnost sklepa je pogoj za evidentiranje sprememb v evidenci;
- posebnosti:
 - če zemljišče pod stavbo v zemljiškem katastru še ni evidentirano, je nujno to opraviti sočasno z vpisom stavbe v kataster stavb,
 - če stavbi ni določena hišna številka (pa bi po predpisih morala biti), je nujno to opraviti sočasno z določitvijo hišne številke.

6.3.2 Spremembe podatkov v katastru stavb

Podatke katastra stavb je mogoče spreminjati v postopkih izdelave elaborata za spremembe podatkov katastra stavb (geodetska storitev geodetskega podjetja) in vpisa spremembe podatkov katastra stavb (upravni postopek geodetske uprave). V postopku spreminjanja podatkov lahko spreminjamo naslednje podatke: številko stavbe ali delov stavbe; lego, obliko ali površino; dejansko rabo; številko stanovanja ali poslovnega prostora; združujemo in delimo stavbo ali del stavbe; pripisujemo nov del stavbe ali izbrišemo stavbo ali del stavbe.

Izdelava elaborata spremembe podatkov katastra stavb:

- naročnik geodetske storitve: kdorkoli;
- izvedba storitve:
 - terenski del (obravnava o spremenjenih podatkih),
 - izdelava elaborata v pisarni;
- posebnosti:
 - stavba je vpisana v kataster stavb,
 - lastniki stavbe ali delov stavbe so vpisani v zemljiški knjigi,
 - sestavni del elaborata je vprašalnik s podatki, ki se vpisujejo v register nepremičnin,
 - elaborat lahko izdela projektantsko podjetje,
 - obveznosti vložitve zahteve za spremembo podatkov katastra stavb:
 - v roku 30 dni po izvedeni spremembi.

Vpis spremembe podatkov katastra stavb:

- vlagatelj zahteve:
 - imetnik stavbne pravice,
 - lastnik stavbe oz. dela stavbe ali
 - upravnik stavbe;
 - obvezna priloga k zahtevi:
 - elaborat sprememb podatkov katastra stavb;
 - izvedba upravnega postopka:
 - izdaja odločbe o vpisu sprememb katastra stavb,
 - dokončnost odločbe je pogoj za evidentiranje sprememb v evidenci;
 - posebnosti:
 - če sprememba podatkov o stavbi pomeni tudi spremembo podatkov o zemljišču pod stavbo v zemljiškem katastru, je nujno to opraviti sočasno.
-

6.4 Postopki v registru prostorskih enot

6.4.1 Spremembe podatkov v Evidenci hišnih števil

Spremembe podatkov v Evidenci hišnih števil so lahko:

- določitev hišne številke,
- spremembo obstoječe hišne številke,
- ukinitvev obstoječe hišne številke.

V zahtevi za določitev hišne številke je treba navesti podatek o dovoljenju za gradnjo, v zahtevi za spremembo ali ukinitvev obstoječe hišne številke pa je potrebno obrazložiti razlog za spremembo oz. ukinitvev.

6.5 Izdajanje potrdil in podatkov

6.5.1 Izdajanje potrdil

Vsakdo ima pravico pridobiti potrdilo o zadnjih vpisanih podatkih zemljiškega katastra, katastra stavb in registra prostorskih enot kot izpis ali izris. Za izdajanje potrdil se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Vrste potrdil so določene s pravilnikom in so naslednje:

- potrdilo o parceli (prikaz parcele, načrt parcele, potrdilo o parceli),
- potrdilo o stavbi in o delih stavbe,
- lastninski list,
- potrdilo o naslovu.

6.5.2 Izdajanje podatkov

Vsakdo ima pravico do brezplačnega vpogleda v podatke o zemljiščih, stavbah, delih stavb. Podatki o zemljiščih, o stavbah in delih stavb in o nepremičninah so za lastnika zemljišč, stavb, delov stavb oziroma nepremičnin brezplačni. V skladu z zakonom, ki ureja dostop do

informacij javnega značaja, se podatki o zemljiščih, stavbah, delih stavb in nepremičninah izdajajo proti plačilu.

6.6 Pristojnosti zemljiškega katastra in katastra stavb ter zemljiške knjige

Zemljiški kataster pomeni skupaj z zemljiško knjigo osnovno evidenco o zemljiščih. Pri tem daje prvi podatke o fizičnih lastnostih zemljišč (lega v prostoru, oblika, velikost, vrsta rabe), zemljiška knjiga pa vpogled v stvarne pravice na zemljiščih. Predmet evidence v zemljiški knjigi so torej dejstva, vezana na stvarne pravice, stvarna bremena in druge pravice obligacijskega značaja. Glede na to, da k nepremičninam spadajo tudi stavbe, obe evidenci evidentirata tudi podatke o stavbah. V preteklem desetletju je bila v Sloveniji uvedena še ena evidenca, to je kataster stavb. Predpisa s področja evidentiranja nepremičnin in zemljiške knjige uzakonjata, da se zemljiški kataster in kataster stavb povežeta z zemljiško knjigo.

Zemljiška knjiga je javna knjiga, namenjena vpisu in javni objavi podatkov o pravicah na nepremičninah in pravnih dejstvih v zvezi z nepremičninami. Nepremičnine, ki se vpisujejo v zemljiško knjigo, so: zemljiška parcela in objekt oziroma njegov posamezni del. V zemljiško knjigo se vpisujejo stvarne pravice na nepremičninah: lastninska pravica, hipoteka, zemljiški dolg, služnostna pravica, pravica stvarnega bremena, stavbna pravica. V zemljiško knjigo se vpisujejo tudi obligacijske pravice na nepremičninah: pravica prepovedi odtujitve oziroma obremenitve, zakupna in najemna pravica, predkupna oziroma odkupna pravica, posebna pravica uporabe javnega dobrega, in druge pravice, za katere zakon določa, da se vpišejo v zemljiško knjigo. Zemljiško knjigo vodi sodišče, zemljiški kataster in kataster stavb, ki sta v pristojnosti Geodetske uprave RS, pa podajata tehnično podporo zemljiški knjigi in varovanju pravic na zemljiščih oziroma nepremičninah na sploh.

7 ZAKLJUČEK

Preteklega pol stoletja so organizacijo in delo geodetske službe v Sloveniji zaznamovale politične in družbene spremembe. Zgodile so se številne zakonske spremembe in glede na zakonodajo velja izpostaviti predvsem večje prelomnice po drugi svetovni vojni. V tem času je bila sprejeta zakonodaja, ki je urejala geodetsko službo in zemljiški kataster in se je v veliki meri opirala na staro zakonodajo, ob upoštevanju nove družbene ureditve.

Kot prva velika prelomnica je bila 28. februarja 1974 sprejeta Ustava Socialistične republike Slovenije. Skupščina SRS je že leta 1970 sprejela Zakon o geodetski dejavnosti, v katerem je bilo določeno, da mora geodetska služba zagotavljati načrte, karte, katastrske in druge evidence o zemljiščih in objektih za potrebe družbene skupnosti na področju prostorskega planiranja in urejanja, prostorsko-informativnega in statističnega sistema, komunalnega opremljanja naselij, davčne službe, ljudske obrambe, za urejanje premoženjskopравnih razmerij in za druge potrebe družbene skupnosti. V sedemdesetih in osemdesetih letih je prišlo do sprememb, ko so zakon dopolnili in sprejeli Zakon o temeljni geodetski izmeri ter Zakon o geodetski službi (1976).

Druga velika prelomnica v zgodovini slovenskega naroda je bila 25. junija 1991. Skupščina SRS je razglasila neodvisnost od SFRJ in 23. decembra 1991 sprejela prvo Ustavo Republike Slovenije. Te odločitve so terjale spremembe na vseh področjih, pomembnih za delovanje državne skupnosti, tudi za področje geodezije. Geodetsko dejavnost je zaznamoval prehod na tržno gospodarstvo.

Tretji mejnik v geodeziji pa se je zgodil leta 2000, ko je bila končno sprejeta nova zakonodaja. Vlada Republike Slovenije je izdala Zakon o geodetski dejavnosti, ki določa, da so geodetske dejavnosti geodetske meritve in opazovanja, kartiranje ter druga dela in postopki, ki so potrebni za evidentiranje podatkov o nepremičninah in prostoru, za razmejevanje nepremičnin in za tehnične namene. Dela na področju geodetske dejavnosti lahko opravlja samo samostojni podjetnik posameznik ali gospodarska družba, ki sta vpisana

v imenik geodetskih podjetij pri Inženirski zbornici Slovenije in izpolnjujeta pogoje, ki so določeni v tem zakonu.

Poleg zakonskega okvirja pa velja izpostaviti tudi vpliv razvoja tehnologije, ki je vplivala tako na razvoj geodetske dejavnosti kot tudi posledično na organizacijsko strukturo geodetske službe. Vpliv razvoja geodezije in njenih tehnologij se je skozi zgodovino tesno medsebojno prepletal z družbenim razvojem. Geodezija kot znanost je bila skozi vso zgodovino v samem jedru razvoja naravoslovja, pri razvoju geodetskih tehnologij pa ves čas v vrhu inovativnosti.

V nalogi smo podali organizacijo in dejavnosti geodetske pisarne v Trebnjem v 50-ih letih njenega obstoja. Dejavnosti in organizacije so se spreminjale v skladu z zakonodajo. Velik vpliv na delo v Geodetski pisarni v Trebnjem je imel razvoj tehnologije, poleg pestrega spreminjanja zakonodaje v obravnavanem obdobju. Za prikaz organizacije geodetskih del smo izbrali Geodetsko pisarno Trebnje, saj obeležuje 50 letnico obstoja.

VIRI

Ciklično aerosnemanje. 1970, 2006. GURS.

Deželni zakonik Vojvodine Kranjske. 1874.

Ferlan, M. 2005. Evidentiranje nepremičnin. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: 262 str.

Korošec, B. 1978. Naš prostor v času in projekciji: oris razvoja zemljemerstva, kartografije in prostorskega urejanja na osrednjem Slovenskem. Ljubljana, Geodetski zavod RS: 298 str.

Mlakar, G. 1990. Kataster 1: Zemljiški kataster in zemljiška knjiga. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije: 141 str.

Mlakar, G. 1991. Kataster 2. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo: 190 str.

Naprudnik, M. 2002a. Geodezija v obdobju 1945–2000, 1. del. Geodetski vestnik 46, 3: 249–256.

Naprudnik, M. 2002b. Geodezija v obdobju 1945–2000, 2. del. Geodetski vestnik 46, 4: 428–441.

Naprudnik, M. 2003a. Geodezija v obdobju 1945–2000, 3. del. Geodetski vestnik 47, 1/2: 96–109.

Naprudnik, M. 2003b. Geodezija v obdobju 1945–2000, 4. del. Geodetski vestnik 47, 3: 308–321.

Naprudnik, M. 2003c. Geodezija v obdobju 1945–2000, 5. del. Geodetski vestnik 47, 4: 446–457.

Naprudnik, M. 2004a. Geodezija v obdobju 1945–2000, 6. del. Geodetski vestnik 48, 1: 54–64.

Naprudnik, M. 2004b. Geodezija v obdobju 1945–2000, 7. del. Geodetski vestnik 48, 2: 188–215.

Navodila o začetku uporabe digitalnega katastrskega načrta. UL RS št. 57/99 in 52/00.

Navodilo o preštevilčbi stavbnih parcel v zemljiškem katastru. UL RS, št. 15/84.

Odločba za določitev gradbenega zemljišča v Trebnjem. UL SFRJ, št. 52/58.

Odlok o delovnem področju upravnih organov Občine Trebnje. Skupščinski Dolenjski list, št. 16/80, 5/83, 22/87 in 21/89.

Odločba o dodelitvi inventarja. Uradni vestnik okraja Novo mesto, št. 10–263/56.

Odloku o sistemizaciji delovnih mest v upravnih organih občinskega ljudskega odbora Trebnje. Uradni vestnik okraja Novo mesto, št. 21–348/61.

Odlok o spremembi območij katastrskih občin na območju občine Trebnje. Skupščinski Dolenjski list, št. 23-234/79.

Odlok o ustanovitvi, določitvi sedeža in o krajevnem območju katastrskih uradov v okraju Novo mesto. Uradni vestnik okraja Novo mesto, 10/56.

Sistemizacija delovnih mest v upravnih organih okrajnega ljudskega odbora Novo mesto. Uradni vestnik okraja Novo mesto, št. 1–6/60.

Sistematizacija delovnih mest za Katastrski urad Trebnje. Uradni vestnik okraja Novo mesto, št. 1–6/60.

Spremembe Zakona o območjih okrajev in občin v LRS. UL LRS, št. 30/55.

Statut občine Trebnje. Skupščinski Dolenjski list, št. 13/74 in 9–63/79.

Statut okraja Novo mesto. Uradni vestnik okraja Novo mesto, št. 4–42/57.

Šumrada, R. 2005. Tehnologija GIS. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: 330 str.

Temeljni zakon o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru. UL SFRJ, št. 15–297/65.

Uredba o geodetski stroki. UL LRS, št. 40–220/47.

Uredba o ustanovitvi in pristojnostih geodetske uprave pri vladi LRS. UL LRS, št. 14–73/47.

Uredba o zemljiškem katastru. UL FLRJ, št. 43/53.

Ustava SFRJ. UL SFRJ, št. 14–209/63.

Ustavni zakon o odpravi okrajev. UL SRS, št. 10–80/65.

Vilfan, S. 1996. Pravna zgodovina Slovencev: od naselitve do zloma stare Jugoslavije. Ljubljana, Slovenska matica: 567 str.

Zakon o evidentiranju nepremičnin. UL RS, št. 47–2024/06.

Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot. UL RS, št. 52–2447/00.

Zakon o geodetski dejavnosti. UL RS, št. 8–408/00.

Zakon o geodetski službi. UL SRS, št. 23–1060/76.

Zakon o izvedbi nove ureditve občin in okrajev. UL LRS, št. 24/55.

Zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. UL FLRJ, št. 52/58.

Zakon o območjih okrajev in občin v LRS. UL LRS, št. 24/55.

Zakon o območjih okrajev in občin v SRS. UL SRS, 35/64.

Zakon o organizaciji republiške uprave SR Slovenije. UL SRS, št. 14-154/65, 16-166/72 in 23-214/72.

Zakon o spremembah zakona o geodetski službi. UL SRS, št. 42–1866/86.

Zakon o temeljnih geodetske dejavnosti. UL SFRJ, št. 5/90.

Zakon o temeljni geodetski izmeri. UL SRS, št. 16–142/76.

Zakon o upravi. UL RS, št. 67-2393/1994, 20/1995, 29/1995, 80/1999, 52/2002, 56/2002.

Zakon o zemljiškem katastru. UL SRS, št. 16–141/76.

Zakon o zemljiškem katastru. Službene novine Kraljevine SHS, 1929.

Zavod za izmero in kataster zemljišč. Uradni vestnik Dolenjske, št. 1–21/65.

Zavod za izmero, kataster zemljišč in upravljanje družbenega premoženja Trebnje. Uradni vestnik okraja Novo mesto, št. 24/64.

Ostali viri:

Bačar, F. 2007. Kronologija organizacije katastrske službe v Trebnjem. Ustni vir.

Bečaj, A. 2007. Kronologija organizacije katastrske službe v Trebnjem. Ustni vir, fotografije.

Koračin, K. Kronologija organizacije katastrske službe v Trebnjem. Ustni vir, fotografije.

Logar, N. Fotografije.

Slak, J. 2007. Kronologija organizacije katastrske službe v Trebnjem. Ustni vir, fotografije.

Naslovi spletnih strani:

Geodetska uprava Republike Slovenije:

<http://www.gu.gov.si> (november 2007).

Spletna stran Občina Trebnje:

<http://www.trebnje.si> (november 2007).
